

při UKDŽ Praha

číslo 9 - červenec 1989

obsah:

Fanzin roku 1988 - vv -	1
Diskusní fórum	
Zase se nemohu udržet... - eh - . . .	4
Když výzva, tak výzva - vv - . . .	5
Šedá je barva naše - tš -	6
Á propos Naše potěšení - jm - . . .	8
Literatura SF z edičních plánů	9
Šaldova dýka uvádí	
P.Vachtl - Depapouškizace	10
P.Vachtl - Teď nebo nikdy	13
Soutěž "O razítko Josefa K."	18
POSLEDNÍ DÁVKA	
Dvanáct do tuctu - pk -	19
Česká SF povídka roku 1988 - ie - .	
Povídky vydané knižně	24
Povídky vydané ve fanzinech	29
Povídky vydané časopisecky	34

neprodejně - pouze pro klubovou potřebu - náklad 160 výtisků

číslo sestavil V.Veverka - neprošlo jazykovou úpravou

FANZIN

ROK 1988

V článku "Liberecké účtování" /IK č. 3/1989/ byly zveřejněny výsledky ankety o nejlepší fanzin roku 1988 a zároveň s tím i položena otázka jejich organizátorů, zda má vůbec smysl v této anketě pokračovat vzhledem k neujasněnosti kritérií, rozdílech v nákladu a distribuci.

Postřeh o měření nesouměřitelného je zcela oprávněný, a zároveň udivující, protože právě na tyto aspekty bylo poukázováno na semináři o fanzinech 1988, na němž byli přítomni i zástupci Libereckého klubu. Názory a návrhy tam vyslovené ve své anketě ignorovali, a nyní objevují Ameriku...

Pořádat anketu dosavadním způsobem je bezesporu bezpředmětné už jen vzhledem k nejzávažnějším faktům, o nichž se ve Slaném hovořilo: - rozdíly v nákladu /nelze srovnávat fanziny s nákladem 250 výtisků a 20, či fanziny s větším nákladem, zasílané především fanouškům v daném klubu či regionu, takže mimo tuto oblast se dostane jen jejich omezený počet; - rozdíly ve vlastní koncepci a z toho také vyplývající rozdíly v obsahu, v zastoupení jednotlivých žánrů a periodicitě /srovnejte Ikarii a Interkom; co do obsahu vítězí Ikarie, co do aktuálnosti zase Interkom/;

- rozdíly v technických a organizačních podmínkách vydávajících klubů /několikatisícové dotace zřizovatele versus absolutní chozrasčot, cyklostyl proti xeroxu až malooffsetu/.

Mezi fanoušky jsou lidé, kteří se domnívají, že pokud nějaká anketa nemá 99% návratnost, nemá žádný smysl ji pořádat. Na druhé straně jsou ale i lidé opačného mínění, jako např. já, a jejich jménem si tedy dovoluji prohlásit: anketa o nejlepší fanzin /Fanzin roku, když už máme Klub roku/ je potřebná a prospěšná. Je třeba v ní pokračovat, a pokud se tak stane, dříve či později si vydobyde své místo na slunci /obzvláště, když ji i nadále budou liberečáci připravovat stejně pečlivě, jako předchozí dva ročníky/. Musí však zároveň respektovat výše uvedené rozdíly a působit jim také svou celkovou koncepcí.

K diskusi o případném cíli a smyslu takové ankety zároveň přikládám několik na sebe navazujících myšlenek či tezí, z nichž by mohla /podle mého osobního názoru/ případně vycházet:

- a/ cílem ankety by mělo být stimulovat tvorbu fanzinů v klubech, kde tato tvoří významnou složku klubové aktivity, a ocenit veřejnou formu výsledky vydavatelů jednotlivých fanzinů;
- b/ bod a/ ztrácí smysl u fanzinů, které mají díky svým specifickým, historickým podmínkám nyní již poloprofesionální úroveň /tzv. semiproziny jako jsou Poutník, Laser,

- Villoidus, Ikarie, AF 167/;
- c/ z obou předchozích bodů jakožto i z existujících rozdílů mezi fanziny vyplývá potřeba hodnotit fanziny v rozdílných kategoriích, např.:
- I/ informatory /zajímavost, aktuálnost, klubový ko-
lorit/
 - II/ semiproziny /celková úroveň/
 - III/ klubové fanziny /informační hodnota, čtenářská
zajímavost, celkový dojem/
- příčemž každý sledovaný aspekt by byl hodnocen samostatně;
- d/ Rozdělení fanzinů do jednotlivých kategorií by provedl vždy pořadatel ankety s tím, že jako rubrika IV/ by v každém anketním lístku byly návrhy hodnotících na změnu kategorie u některých konkrétních fanzinů podle jejich aktuální úrovně/.
Z těchto návrhů by pak vycházel pořadatel ankety v příštím roce;
- e/ prospěšné by bylo také odstranění anonymity ankety a zkreslení, vzniklého rozdílnou distribucí. Nemá smysl hlasovat za kluby, protože názor na fanzin je názorem individuálním /pochybuji, že by někde dělali volby ohledně odpovědí na dotazník, a pokud snad ano, že byly demokracické, tj. všichni hlasující měli možnost podrobně se seznámit se všemi fanziny, kterých se hlasování týkalo/. Proto by měla být pořadatelem ustavena reprezentativní porota, složená z cca 20 fanoušků či profesionálů, jejichž seznam by byl začátkem každého roku zveřejněn v IK s výzvou, aby kluby na jejich adresy posílaly i výtisk od každého čísla svých tiskovin s výjimkou ediční činnosti /pokud již tak nečiní/. V případě, že nebude mít některý porotce k dispozici některý z titulů, bude se počítat průměrná hodnota bodového hodnocení ostatních. Tímto systémem také odpadne většina starostí s návratností ankety.
- f/ bylo by možná prospěšné uvažovat o nějaké formě odměny pro oceněné fanziny, především v kategorii klubových fanzinů /např. je obdarovat přebytečnými fanziny, semiproziny atd./

To je tedy základní kostra, v jaké by to mohlo fungovat - základem je ovšem podmínka, aby existoval klub, který bude tuto anketu ochoten zajišťovat.

V. Veverka RUR

Výsledky soutěže FANZIN ROKU:

Na výzvu /IK 13/88/ a 49 rozeslaných anketních lístků přišlo celkem 36 odpovědí. Po odstranění "šprýmovných" listů zůstalo v soutěži 32 platných odpovědí.

Z padesátky existujících fanzinů se v soutěži objevilo 23 jmen. Ty seřazeny podle bodů dávají toto pořadí:

1.	Poutník	136 bodů
2.	Laser	94
3.	AF 167	63
4.	Interkom	49
5.	Villoidus	27
6.	Trifid	22
7.	Ikárie XB	17
	Slan	17
8.	SFéra	10
	Bene Gesserit	0
9.	Bonsai	9
10.	R.U.R.	7
11.	Centrum	5
12.	Příř	4
	Informátor	4
	Světelné roky	4
13.	Komunikátor	3
14.	Krypton	2
	Makropulos	2
	Andromeda	2
15.	Lémai	1
	Leonardo	1
	Pulsar	1

DISKUSNÍ FÓRUM

na následujících stranách je sestaveno z příspěvků k diskusi kolem sborníku Cizí hvězdy z předcházejícího čísla /jednalo se o kritiku Václava Vlka a o moji odpověď/. Články jsme otiskli tak, jak nám nezávisle na sobě přišly do redakce. Já osobně nemám chuť se do diskuse ještě připojovat; vše podstatné jsem napsal ve své odpovědi v čísle 8 a jen bych se opakoval.

- ia -

DISKUSNÍ FÓRUM

ZASE SE NEMOHU UDRŽET A PROBOUZÍ SE VE MNĚ VLKOBIJCE ...

...protože ten Vlkův útok na Butlerovou, to už je příliš. Polemiky s Vlkem mi žádnou radost nedělají, působí mi naopak bolest. Při každém setkání s nedostatkem tolerance trpím. Vždycky, když si přečtu Vlkovy sebevědomé, agresivní a strašlivě jednostranné výpady, cítím, že se to prostě nesmí nechat bez odezvy. Adamovič mu odpověděl moudře, ale snad až příliš umírněně; vždyť ty útoky na Butlerovou jsou úplně fašistické, Vlk má doslova pěnu u huby!

Parazitismus, potravní vztahy vůbec, rozmnožování a sexualita, to nemá v přírodě sešněrovanou viktoriánskou (nebo snad kondelíkovskou) podobu, jaká se jediné líbí Vlkovi. (Pardon, on snad připouští sexualitu, ale pouze v podobě Irenky opalující se za keřikem, vnaď vlnících se pod přiléhavými svetříky a podobných trapných dikobrazáckých otřelostí.) Jenže seriózní SF prostě nemůže redukovat problémy, vize, scény tak, aby nepohoršovaly měšťáka. To by pak nebyla SF, která objevuje, tuší, předvídá něco nového, ale ubohá SF v uvozovkách, která odráží stejně ubohý duševní svět určité subpopulace, s veškerou omezeností, předsudky, s nenáročným vkusem.

To je ovšem přesně to, co Vlk prosazuje i sám píše.

Nejvíce v celém Vlkově zamyšlení (v případě Butlerové však vůbec o zamýšlení nejde) mě rozhořčila věta o "skutečné ženě, matce, jejímž základním úkolem není intelektuálně se vyžívat, ale vychovávat zdravou mladou generaci"!!! - A základním úkolem otce to snad není? A nemá snad lidská bytost, ať muž či žena, právo samostatně se rozhodnout, co je jejím základním úkolem? Nesmějí snad intelektuálky mít děti? Nesmějí matky mít problémy a vidět svět složitě?

Ve Vlkově spořádaném světě musejí slepicoidní ženušky vychovávat samé malé Vlky, netolerantní konzervativce, úzkoprsé měšťáky. To z mých synů takoví degenerovaní prostáccí nikdy nebudou!

Vlk mnohokrát opakuje, že se mu Butlerová hnusí, ale mně se po přečtení toho článku začal dokonale hnusit Vlk. Místo aby konstatoval, že povídka se mu nelíbí z těch a těch důvodů, snaží se ji sprovodit ze světa i s autorkou a všemi jí podobnými ženami (a vůbec všemi lidmi, kteří by potenciálně mohli mít podobné nápady). Představte si, že bych třeba já chtěla vyhánět Conana z mysli jeho příznivců pomocí zjednaných hochů s tvrdými pěstmi. Nebo že bych Conanovy příznivce nabádala, aby si vyměnili manželky za poddajnější, aby se nemuseli odreagovávat od svých panovačných poloviček takovou hloupou četbou! - Trapné? - Přesně Vlkova metoda. Co kdyby tu povídku napsal muž? Označil by ho Vlk za utápnutého kuchynku, nebo jaký je mužský protějšek modré punčochy?

Hnusí se mi Vlkovy vulgarismy i to, jak zase už mluví za "obyčejné fany"! Ať je jmenuje! Kolik jich je? Já taky nemluví za všechny "náročnější čtenáře"! Je to ubohé.

Mimoходом, myslím, že fandom si v současnosti produkuje dostatek překladů klasické SF (produkce VS), ale to Vlkovi a jeho "obyčejným fanům" nestačí, on se v naprostém amoku snaží vymýtit i tu trošku neobvyklého, znepokojujícího, která se občas objeví.

Úroveň, na jaké Vlk kritizuje, by se hodila spíš do Ku Klux Klanu nebo nějaké podobné organizace.

EH

Pravil Ivan, aby mu fanové napsali. Protože jsem taky fan, píše mu.

Při čtení Ivanovy odpovědi jsem se silně zasmál. A potěšil. Mám další příspěvek do sbírky epitet, kterými jsem byl za svůj život označen. Označovat někoho za něco je u nás v Čechách oblíbená hra. Ivan mne označil za konservativce, což mne potěšilo, neboť jak pravilo rakouskouherské přísloví: "Mladí revolucionáři, staří hofráti." /Hofraat - dvorní rada, pochopitelně císařsko-královský/ To první jsem byl, čertví, co budu na stará kolena.

Bohužel mne však odpověď Ivana Adamoviče poněkud zklamala. On si totiž nepřečetl to, co jsem napsal, i když na jeho obhajobu bych uvedl výrok z Murphologie: "Třetí zákon Chrisholmův - I když je tvé vysvětlení tak jasné, že vylučuje jakýkoliv jiný nesprávný výklad, přesto se najde někdo, kdo to pochopí špatně." Prosím čtenáře i kolegu Ivana, aby si oboje přečetli znovu, pokud mají zájem a jistě pochopí, že mi Ivan spílá - tedy nespílá, brání se - poněkud neprávem.

Musím však trvat na konstatování, že povídka "Dítě mé krve" je skutečně rasistická, ale rasistická jinak, než je u nás obvykle známo. On neexistuje jen rasismus bílých proti černým a izraelců proti arabům, ale on existuje v poslední době velice silný rasismus černých proti bílým a muslimský proti všem. A tohle je povídka o nadvládě někoho, kdo se sám nepovažuje za plnohodnotného, a proto se maskuje za "zvíře". Zdánlivě sympatické na povídce je to, že tento rasismus není jakoby agresivní, to však nebyli političtí rasisté polpotovci také. Kambožané jim dokonce říkali "usměvavá smrt", oni se dokonce svým obětem, než je zabili, alespoň zpočátku "omlouvali". Ta povídka hlásá násilí a nutnost násilí pro přežití jedné na úkor druhých, což se sice obecně děje a asi bude dít, tady je to však nebezpečně baleno do "pochopení" a "nových vztahů". Mně nejde o to, že věci jsou kruté a život vůbec, bojím se idealizovaných obrazů násilí a hrůzy zakrývané úsměvem. Ostatně, Stalin se na veřejnosti stále jen usmíval a jeho spisy jsou plné světlych zítřků a míru. Voskovec a Werich tuhle filozofii pochopili už dávno, když zpívali o Hitlerově Německu "S doprovodem křesťanských zvonů, do domů se střílí z kanonů a volá o míru z plných plic, ve stínu šibenic". Všichni se vždy ohání "lidskostí", "pokrokem" a obecně "vřelým vztahem k lidem". Ta dáma - tedy příšerka - v povídce také.

Otázku různých sexuálních deviací jsem popsal jako zajímavost. Ostatně, absolvoval jsem na fakultě cyklus přednášek ze sexuologie v letech, kdy se u nás prudérií netrpělo a chočil jsem tam rád a se zájmem. Na petici požadující zrušení trestnosti homosexuality jsem se dokonce podepsal a měl z toho slušný průser i když mám k věci samé fyzický odpor. Myslím si ale, že bys měl s rubrikou asi potíže.

Pokud se ti však podaří vydat odvážné inzerované dílko, rád si je koupím. Ono totiž něco jiného je, zda si to rád přečtu a něco jiného je to, jak to jako kritik posoudím z hlediska literárního. Eva Hauserová mne překvapila, že se přiznala k četbě "Červené knihovny", tu já jsem četl s nesmírnou chutí, zato jsem nepřiliš rád četl Rodokapsy. Pravdu však mají "dědeček a Saturnin" od Jirotky když říkají, že nebezpečnost četby "Červené knihovny" je podstatně vyšší, než četba i nejpitomnějšího Rodokapsu. Ani nejblbější kluk si nepředstavuje, že na Václaváku bude jezdit na koni a chytat policajta do lase. Zatímco kdejaká /dáma, s promi-

nutím, nána/ se domnívá, že pro ni určitě přijde továrník Vodňanský či baron Stříbrný na bílém koni. A když se tak nestane a továrník anebo hezoun nepřijede a ono se tak nestane, dokáže zhrzená nanynka otáčet z pocitu "nedocenění" celé rodinné život. Čtu "Červenou knihovnu" rád, ale je to daleko větší škvár a hováčina a navíc pro čtenářovu duši nebezpečnější než celé souhrnné vydání Rodokapsů, Conana a Tarzana dohromady.

Blábolení o nutnosti učinit odůvodněné násilí hlásané černošskou autorkou v dnešní Americe mne naplňuje děsem. Když dva dělají totéž, není to totéž. Když já prohlásím, že bych autora nějaké knihy nejraději zabil, je to podstatný rozdíl proti tomu, když to prohlásí veřejně ajatoláh Chomejní.

Ona ta povídka totiž ve skutečnosti není žádná sci-fi povídka, ve smyslu "zábavného čtení pro nezletilé chlapce", jak byla hodnocena tato literatura mezi dvěma válkami a občas je hodnocena dodnes. Tohle je literatura s ideologickým nábojem /neplést si prosím se slovem ideologický, používaným u nás propagandisty/ zrovna tak jako nebyla zábavným čtením díla H.G.Welse a J.Verna. To byla díla, která formovala celé generace. A proto je soudím přísně.

U létající babice souložící s mladíky mně vadí to, že to není povídka o ničem jiném, než o frustracích, které potkají každého z nás a přitom se tváří, že je to o něčem výjimečném. Navíc chce autorka své problémy prezentovat, jako by šlo o kdovíjak vyjimečné a chvályhodné úmysly a záměry. Spíš jde o to, co potká v určitých letech každého z nás a ta pení prostě otřesně blábolí. I když na vysoké literární úrovni.

Jinak doufám, že už jsi přišel na to, co ti měla ta krásná dívenka vyhnat z hlavy. Trochu toho sklonu k morbidnosti a jejímu prožívání, ačkoli, abys mne zase z něčeho nepodezíral, třeba Tichá hrůze je moje zamilované čtení. Leč musí to být trochu s nadhledem. Vzpomínáš na Andaluzského beránka?

Jen na závěr, milý Ivane, mám taky křestní jméno.

Zdraví

Václav Vlk

ŠEDÁ JE BARVA NAŠE - odpověď V. Vlkovi

Většinou se spokojím s rolí pasivního čtenáře různých polemik a diskuzí, ale Vaše hodnocení cizích hvězd mne vytrhlo z letargie. Za to vám patří můj dík, byl bych raději, kdyby mi adrenalin zůstal v nadledvinkách a nemusel by mi proplachovat mozek návaly zlosti.

Je pravdou, že Vaše zamyšlení je v něčem nové a originální. To však ponechme zatím stranou a věnujme se něčemu jinému. Ano, budou to psychosondy, na něž si děláte nárok z titulu, který mi není jasný. V případě, že jsem se nyní unáhlil a Vy jste psycholog či psychiatr, se omlouvám, pakliže ne, mám ve věci stále mlhavo. Nemyslím totiž, na rozdíl od vás, že by I.Adamovič potřeboval strejčkovské rady do života ve stylu - Nech perverzí, mladej, a najdi si holku. -

V tomto ohledu je Vaše stať objektivní, neboť hodnocení duševních stavů editora, překladatele či vydavatele nám dosud v kritice chybělo. Snad by se v tomto směru dalo něco dělat /nejlépe formou povinných psychotestů - kdo nesplní normu, není hoden redaktorské činnosti/.

Je však možné, že jsem ve svém horlení poněkud přestřelil a z Vaší strany se jednalo o veselý žert. Bylo-li tomu tak, omlouvám se, nepoznal jsem to, avšak opět mohu konstatovat, že to byl vtip poněkud krátkodechý /což je u mne synonymem slova nejasný, což ovšem může působit poněkud urážlivě, což je mi naprosto jedno/. Buď-li hodnotit něčí ediční nebo překladatelský počín, mohu jeho duševní pohnutky nechat zcela stranou, jelikož do nich /ani do něho/ nevidím, a navíc bych ho mohl svým hodnocením urazit, což zřejmě nepředpokládáte. Ze to Ivan nevzal osobně, je jen potvrzením přísloví "Orel much nelapá", neboť není důvodu, proč by se páral s několika větami, které za to nestojí. Ne tak já.

Přejděme však k jádru věci. Nevím, jestli je osvícené kritizovat vůbec něco, nedokážete-li si zachovat chladnou hlavu. Povšiml jsem si, že zatímco u povídek, které Vás víceméně zaujaly, se poměrně ovládáte, nebohou O. Butlerovou, se kterou se svezla i V. McIntyre, zahrnujete nevybíravými invektivami, včetně podezření z různých úchylek. To není čestný boj. Vaše povídky, pokud vím, nikdo nenazval ani paskvilem, ani výpotkem /alespon ne písemně, ale kdo ví, třeba za tato zdobná slova nikomu nestály/. V kulodárech jsem zaslechl spíše něco jako "blbosti". Vůbec nikdo pak nepítval Vaše motivy k jejích napsání, ať už fyzické či psychické. Je otázkou, zda se nad tím rmoutit, ale to zde rozebírat nebudu.

Domnívám se, že kultivovaný kritik by měl osobní impertinence spíše vynechat a objekt své nemilosti roznést na kopytech literárních, namísto jalového volání po morálce a lkení nad Sodomou a přílehlými obcemi. Navíc pouhá slova a věty, vytržené z kontextu povídky, jsou asi stejným argumentem, jako pointa v oné anekdotě, kde se občan soc. státu brání proti imperialistické technické dokonalosti výkřikem "No a co, u vás zase bijete černochoy!". Přesně tento druh důkazů je používán na oficiálních místech proti "nepřátelským" ideologiím a na větě "Ema má mísu" je hravě dokázáno, že rodiče ubohé Emy nemají ani na nočník, a tudíž společenské zřízení, ve kterém Ema žije, zřetelně zahnívá.

Odsuzujete odporné hrdiny povídek a odporné autory odporných hrdinů. Jen tak mezi řečí bych rád podotkl, že právě povídka Dítě mé krve zaujala asi nejvíce čtenářů /zřejmě zcela vyšinutých/. Dále pak, že Vámi zostuzená "létající babice" z povídky V. McIntyre se na mladé maso onoho mladíka nijak netěší a dokonce mu odolává zhruba tři čtvrtiny příběhu. Navíc zde popisovaný akt, který jste odhalil jako sexuální deviaci, zcela jistě nevzbuzuje jednoznačně erotické představy, o abnormalitě ani nemluvě. Autorčin styl je něžný a křehký, pornografie se píše jinak a jinač. Kdyby chtěly autorky ukojit své zvrácené choutky, našly by zcela jistě výborně placené odbytíště v příslušných knihách a časopisech. Umělecký akt je také záležitost estetická a je směšné přidělovat nahým postavám plevky v rámci normalizace.

Dílo, jak doufám, není vždy přesnou kopií autorovy duše, jeho emocí a traumat, protože pak by povídky O. Wilde musely být přihráté, Vincentovy obrazy šílené a básně lorda Byrona kulhavé.

Naštěstí existují i věci "nenormální", které žádné lajny nerespektují, navzdory všem rovnačům a přistřihovačům.

Okleštění někdy bolí stejně jako vykleštění a šedá barva sice uklidňuje, ale nevzrušuje.

S úctou T. Štípský

Práve som dočítal kritiku od V.Vlka. Niečo mi tam chýba. Čítam ďalej, nasleduje Ivanova odpoveď, s ktorou sa takmer ztotožňujem. Zrazu ma zabľyslo. Je mi to jasné! Odkladam všetko nabok a vrhám sa /takmer ako správny grafoman/ k stroju. Kritika V.Vlka je obsiahla, miestami zdrvivá, rozoberajúca všetko od obsahu až po hodnotenie jazykovej úrovne prekladov a predsa...

Najviac /mne osobne/ chýba hodnotenie tejto publikácie ako celku. Sbôsob kritiky sa skor hodí na hodnotenie SF Prekladov. Lebo Cizí hvězdy majú oveľa dôležitejšiu funkciu ako jednorázovo pobaviť. Viď ju vo vysokej informačnej hodnote. Preto osobitne vysoko hodnotím bibliografiu, ktorá nie je samozrejmá ani u obdobných publikácií v zahraničí. Ocení ju najmä ten kto číta v cudzích jazykoch, pre lepšie orientovanie sa v žánri samotnom. Vysoko hodnotím aj samotnú koncepciu výberu, každá noviedka viditeľne predstavuje inú etapu vývoja žánru, ktorý vie byť riadne vrtošivý. Lebo vnímavejší čitateľ si určite všimne, že ocenená poviedka nemusí byť vždy tá najlepšia, čo sa v tej dobe vyskytuje. Podnetov na zamyslenie je určite viac. Myslím si, že táto publikácia je niečo viac, nielen preloženými poviedkami, ale celkovou koncepciou. Predstavuje trvalú hodnotu, ktorá ohodnotia naši fanovia, ako sa obávam, až po dlhšom čase. K samotnej kritike len toľko: osobne mi tón kritiky nereže, ale ak je V.Vlk toho názoru, že tak má vyzeráť inteligentná kritika, je to v poriadku. Je to subjektívna záležitosť a pokiaľ sa nebude považovať za konečnú, nezvratiteľnú a neomylnú tak je to O.K.

Nakoniec ešte moje malé subjektívne postrehy a hodnotenie:

Velký dvorek - Clifford D. Simak

Milé, staré, nechalo ma to úplne chladným.

Slintající strom - Brian W. Aldiss

Nad parafrázami sa dá celkom niekedy pobaviť a tu sa ich stretlo hneď niekoľko. Pri čítaní som mal totiž dojem, že čítam poviedku niekoho iného, mám na mysli H.P.Lovecrafta a poviedku The Colour Out of Space /Farba z vesmíru, Amazing Stories 1927/. Táto poviedka nadchne presným reportážnym podaním zlovestnej udalosti, ktorá sa udeje po páde meteoritov na farme poblíž fiktívneho mesta Arkham. Nástoživý opis prírody, ktorá po páde "nebeských poslov" ohromne rozkvitne na to aby na ďalšiu sezónu mohla prejsť do postupného rozpadu a umierania, nevynímajúc ani úbohých farmárov, patrí k najlepšiemu, čo kedy H.P.Lovecraft napísal. S poviedkou Aldissa tu nájdeme zjavné paralely. Faktom však je, že krásna ukážka ako pracovať civilne s fantastickým dostáva vážne trhliny. Poviedka ináč poteší.

Albertovy logikové stroje - Raphael A. Lafferty

Výborná, dobre vybraná poviedka naznačuje postupnú gradáciu kvality, ktorá vrcholí nasledujúcou poviedkou.

Dítě mé krve - Octavia E. Butlerová

Táto poviedka so mnou naozaj zamávala a chápem prečo je Ivanovi tak blízka. Je to naozaj zlatý kliniec celej publikácie. Že s týmto názorom nie som osamotený, svedčí aj to, že jedna priateľka "nescifistka" čítajúc túto poviedku sa previezla autobusom o štyri zastávky na ceste do roboty! Po prečítaní tejto poviedky som si povedal, že tento náš žánr má naozaj niečo do seba aj pre toho, koho už totálne nudí lietieť od Jupitera až po Tarterus. Preto sa hneď aj osobne prihováram za to, aby Ivan zostavil svoje osobné "Nebezpečné vizie", ponúkam mu týmto hneď aj svoju spoluprácu a pomoc. Kto sa pridá?

Don't Panic

Maď Max /on/

P A V E L

UPAČATL...

D E P A P O U Š K I Z A C E

Pan Papež, ostatně jako každý den, vyšel ráno z domu. Porozhlédl se po obzoru, přerušovaném občas městskou zástavbou, a několika silnými vdechy za sebou nasál vzduch, Město bylo ráno plné osvěžujících výparů, jež mu mimoděk připomenuly vůni, jakou zažíval občas za starých časů, když maminka zpracovávala plody z lesa nebo jejich zahrádky. Brusinky, jahody, ó já, jak to bylo dobré! V kontrastu s tím se mu ale teď převalovala v žaludku snídaně, smíšená s nevalnou kávou.

Šel kolem obrovského pásu stavenišť, hnědá, nedávno na povrch vyvržená hlína se osmělovala v mohutném proudu ranních slunečních paprsků. Zašel ke stánku a koupil si ranní noviny, chtěl si je v práci přečíst, na tom nebylo nic nepřipustného, ostatně to dělal každý den.

Do práce to měl několik minut chůze, ani se nedivil, že široko daleko kolem něj nefungoval žádný druh dopravy, vždyť jí nepotřeboval. Avšak najednou změnil poněkud svůj úmysl a zabočil do jedné postranní ulice, k obchodu pro chovatele drobného zvířectva. Jeho mlsná duše se čehosi dožadovala po mizerné snídani.

Vešel, zvonek zazvonil a jeho chřípí se zavlnilo příjemným pachem. Vzpomněl si na nakladatelství, ve kterém pracoval, něčím se mu zde připomnělo. Rozhodl se, že svou aktovku, doposud téměř prázdnou, něčím zaplní.

Prodavač ho oslovil, ptal se, co si přeje. Pan Papež se rozhlédl a jeho pohled upoutal pestrébarevný papoušek, líně pochoduující po ránu v jedné kleci. Řekl: "Toho papouška."

"S sebou?"

"Ano."

Prodavač vytáhl papouška z klece, jemně ho uchopil do dlaní, obejmul kolem těla, srovnal mu peří, vzal palici a papouškovi rozdrtil lebku. Pan Papež se podivil a chtěl se zeptat prodavače, proč ho zabíjí, vždyť chtěl přece živého papouška, nebo tu snad není obchod se zvířaty, ale řeznictví? Asi měl chtít papouška s klecí a ne ,s sebou'. Náhle však nevěděl, co vlastně chce. Vždyť chtěl před chvílí podvědomě něčím zaplnit aktovku!

Jak mohl prodavač uhodnout jeho bezděky utvořenou myšlenku? Báł se však odporovat.

"Máte něco, do čeho byste si ho mohl zabalit?"

Pan Papež byl i z toho, že v obchodě nejsou připraveny pro tento účel žádné papíry, poněkud vyveden z míry, ale pak si vzpomněl, že má v aktovce noviny, nu což, už si je dnes nepřečte. Opatrně pak vzal do novin papouška, aby ani kapka krve neukápla mimo, vložil ho do aktovky a zaplatil. Poděkoval a vyšel ven.

Cestou z obchodu se ptal sám sebe, zda se nedopustil něčeho špatného, zda je všechno skutečně v pořádku, když se bezdůvodně zabíjejí papoušci a ještě ke všemu v obchodě s drobným zvířectvem. Je to humánní, nebo dehumanizující? Nanejvýš depapouškizující, pomyslel si s úlevou. Ale nejspíš to bude v pořádku, když se to v obchodech dělá běžně, a, konečně, vždyť je takové slunečné, teplé počasí. Opět pomyslel na šťávu, ale tentokrát v souvislosti s pěkným krvavým biftekem. Nad haldou poletovali dva bílí motýli, obléтали nehybně stojící stavební stroj.

Došel do nakladatelství, cestou se ještě několikrát podíval, zda mu papoušek nepromočil noviny. Také pomyslel na to, zdali sebou papoušek ještě škube. Když ho balil, ucítil přes noviny ještě nepatrné křečovitě pohyby.

Pozdravil se s vrátným, na chodbě potkal jednoho kolegu, který nesl nějaký spis k vyřízení. Tato okolnost, že se možná již pracuje, ho donutila, aby zrychlil krok a téměř vpadl do pracovny, kde právě několik redaktorů debatovalo o smyslu umění. Všechny hlavy se k němu obrátily a několik tužek přestalo klepat o stůl. Ihned ho požádali o jeho názor, zda má umění sloužit nebo ozvláštňovat, dokumentovat, opěvovat epochu či má být výrazem protestu. Odpověděl jim, že neví, ale každopádně nějaké MÁ být. Bylo vidět, že jim všem udělal radost. Jedna kolegyně ho dokonce obejmula.

Ale to už přistoupil ke svému stolu - lektoroval zrovna nějaký rukopis. Aktovku položil vedle na zem a zasedl k práci. Dělal už na ní hodně dlouho.

Avšak najednou zvedl hlavu. Na aktovku byl zaměřen něčí pohled. Opravdu, vedle ní na zemi se vytvořila malá loužička krve.

"Co tam máte?"

Pan Papež ucítil mráz ve své hlavě. Mrazivá víchřice kroužila, až doputovala k samotnému šéfovi.

"Tam? Jen papouška."

Aktovku obstoupil nevěřící hlouček. Pan Papež musel hrábnout do aktovky a vyndat zkrvavený obsah. Rozbalil noviny. Ozvalo se vzdychnutí a zároveň uviděl svraštělé tváře kolegů.

"Odkud to máte?"

"Z obchodu."

Tváře všech přítomných se rozjasnily a všichni, kdo se předtím skláněli nad papouškem štitivě jako nad něčím hnusným, nepřipustným a odporným,

se nyní poklidně vrátili ke své práci. Pan Papež opět zabalil papouška, s ulehčením si setřel pot z čela a otevřel svůj rukopis tam, kde skončil se čtením. Písmenka se mu však téměř rozpíjela před očima a splývala ve skelnou, slizovitou hmotu, ve které se hemžili maličtí broučci. Zakousl se do ní a pomalu ukusoval, rozhodnut vyplnit dnešek pouze prací.

Procitl, když už ostatní odcházeli. Seznal, že vlastně vůbec nejedl. Sáhł do kapsy saka a našel v ní dnešní straverku na oběd. Zahodil ji do koše. Sbalil věci, zamkl stůl a odešel také.

Doma ho přivítala jeho malá dcerka.

"Tatí, tatí, co jsi mi přinesl?"

Pan Papež rozpačitě vyndal z aktovky papouška a položil ho na stůl.

"Jé, to je pěkný ptáček," radovala se dcerka. Přišla její matka. Podívala se vyčítavě na manžela a naoko řekla dceři:

"Vidíš, jakého máš hodného tatínka, přinesl ti nemocného papouška, abychom se o něj postarali. Ale taky to možná nepřežije," improvizovala na místě.

"Jé, a potom si ho upečeme," tleskala dcerka radostně ručičkami.

Pan Papež byl unaven. Podíval se na běloučkou pleť své dcery. Přivřel oči a její obraz mu okamžitě překryla dospělá, vyvinutá dívka, jako z nějakého plakátu. Bílé maso. Na tom není přece nic pohoršujícího, řekl si a vtom ho napadlo srovnání s pěknou vepřovou kotletou.

Takže z lidí se stávají prázdné, bezcitné, sadistické bytosti, které vraždí zvířata a nakonec třeba i sebe - na maso. Pěkně hrůzostrašná vize - až na to, že mi připadá nevěrohodná. Mezi snědením zvířete a snědením člověka je myslím příliš velký rozdíl na to, aby se dalo z jednoho na druhé přejít tak lehce. A co se týče papoušků - jaký je rozdíl mezi nimi a řekněme králíky? Zabít a sníst je je "zločin" docela stejný. V.K.

Proč lidé nejedí psy a kočky? NENÍ to stejné! (?)

(Někde je jedí. - pozn. přepis.)

Pěkná hororová situace. Líbí se mi to, ale mělo by se to použít pro vyjádření jiné myšlenky (viz V.K.). FŠ

P.S. (i když lidé už jsou prázdné...)

To má být taky SF? (?)

Ta scéna v obchodě a v kanceláři vypadaly tak nějak kafkovsky, ale zbytek už ne, tam šlo asi spíš o tu bezcitnost, takže pak zas ty úvodní scény vynívají moc uměle, vykonstruovaně a tím to celé ztrácí pravdivost. Vůbec psychologie hrdiny je nějak divná, alogická. -II-

Rozvláčné, běžné téma. F.M.

Případá mi to jako černý humor v naivistickém podání. vj

Čtenáře by mělo mrazit, ta snaha je patrná, ale výsledek je zatím (snad) polotovar. H

Na mě to teda působilo; zřejmě mám zvýšenou vnímavost pro morbidně-absurdní věci, pro autora charakteristické. Ani kanibalistický konec nevadil - je výsledkem "posunutosti", která se stupňuje od začátku. Zlý sen. Údiv. Napjatá struna autocenzury, která najednou praskne. EH

Já fakt nevím - k papouškům nic necítím - takže promiň. Ktč

Scéna v obchodě (proud vědomí pana Papeže) pěkná. Pan Papež by se asi měl s mrtvým ptákem v aktovce cítit nesvůj, možná by ho to mělo odvádět od práce. Závěr uměle přimontován, celek nic moc provokace. ZR

POZN. AUT.: Pan Papež jistě pocity má, ale nemá vlastní názor, takže na nich absolutně nezáleží - to není bezcitnost, jeho přirozenost je potlačena konformismem, a když vyjde najevo, je už notně deformována. A nikde není psáno, že by měl chuť na vlastní dceru - to jsou pouze jeho asociace, které na povrch neproniknou. Jeho perverzita je jeho okolím stále neodhalená, pouze čtenářům této povídky je jasná.

Pavel Vachtl in his best

by napsali NYT, kdyby tu povídku recenzovali. Myslím si, že má na tvoje povídky výjimečně logickou stavbu i srozumitelné poslání, ale ještě by se to dalo zlepšit. MK

PAVEL VACHTL

TEĎ NEBO NIKDY čili VYPRAZDŇOVÁNÍ rádobyabsurdní rádobyparodie

I. Pan Papež jde na Leicester Square

Pan Papež si vyšel na procházku; mířil k Leicester Square. Cestou potkal Ann Fischerovou. Pozdravil ji a šel dál svou cestou.

Copak tady vlastně dělám, zeptal se najednou; hned si odpověděl: Jdu na Leicester Square. Co tam budu dělat, zeptal se nespokojeně. Na to už si odpovědět nemohl, proto ustaraným pohledem sledoval před ním se vynořující kulisy města - nakonec vstup na Leicester Square. Ale stejně tak to mohlo být jiné Square, ani to vlastně nemuselo být Square.

Zahlédl dav lidí a úzkostí zbledl, bál se, vyrazil "Hé!" a vytřeštil

oči. Jeho nohy ho však nesly stále blíže, až zahlédl v davu Ann Fischerovou. "Dobrý den," pozdravila ho. Oči mu vylezly z důlků a hleděly už na jeho temeno hlavy málem zezadu, když vtom přišlo uvolnění, které doprovázelo pocho-
pení - vše zde v této story je jen formalistní hříčka.

Koukl okem davu na místo, jež tak všechny přitahovalo. Na zemi v trato-
lišti krve ležela Ann Fischerová a požádala ho, aby jí podrpal záda. Učinil
tak ze staré známosti, leštila mu kliku u dveří, v jednom baráku se to nosí.

"Jak se máte," zeptal se bujaře, ale už z ní nedostal ani slovo. Nymí
pochopil stavy středověkých herců, když jakoby mrtví leželi v kaluži vol-
ské krve, již býval plný měchýř v podpaždí, nymí probodený. Pomyslel si ně-
co o letošní módě, co se týče pokrčení levé nohy vleže v souvislosti s na-
branou sukni, zřejmě zde točila televize nějaký pořad o tradičních figu-
rách break dance.

Zašel do blízké kavárny a sedl si ke stolku, kde lžičkou v šálku to-
čila Ann Fischerová. Jiskrný úsměv jako treska v oleji. Řekl si, vybral
jsem si špatný lokál a tím je zřejmě vinna ona, že nešla se svou tváří,
zívajíc, do rybí jídelny.

Začali si vzájemně radit, jak udělat, aby vršek jejich oblečení co
nejlépe ladil ke spodku. Bylo to jejich obvyklé téma, jímž už našťvali ne-
jednoho kolemstojícího, stávalo se to však zřídka-kdy, neboť většina lidí
měla stejný vkus, stejné názory a stejné zaměření. Ani dnes se jim to ne-
podařilo - ostatní je s úsměvem poslouchali.

"Špenát se nejí," pravil pan Papež barmanovi a ten s porozuměním při-
kývl.

Pak šli k ní - doma je čekala Ann Fischerová, a tak ve dvou strávili
probděnou noc ve vzájemně ztuhlém, křečovitém zaklesnutí údů, protože pře-
míra kávového dopingu učinila své.

Ráno za oknem vyšel balón. Když se podívali z okna, Ann Fischerová
již v letní blůzce ohnutá okopávala motýčkou záhony. Ann Fischerová se pro-
cházela po verandě, protivně našlapovala na parketách, vysílajíc tak kulo-
metné dávky, a co chvíli flusala z verandy kupu hlenů.

Jestli jste to ještě doposavad nepochopili, nemá cenu to dál číst.
Jinak se vám z přítomnosti druhých lidí rozskočí hlava jako při nárazu o
zbrusu naleštěnou kliku u dveří. Jen zdánlivá zbytečnost všech těchto
postav tkví v jejich zdánlivé nesrozumitelnosti, jedinečnosti s mnohosti.
Autor plýtvá nedostatkem svých nápadů. Už ten, kdo dává, je ještě lakomý:
Brr... chce se mi zvracet. A taky to udělám.

II. Následující prokletý den Ann Fischerové, kdy se její otec o ni
postaral

Každý příběh má nevyhnutelně svou fabuli, postavy a myšlenku. Zde je

nutno předeslat, že v tomto případě se jedná o omyl, asi takový, jako je pokrčení palce u nohy vlivem chladu, když se otevřou dveře, když vejde otec Ann Fischerové, když se o ní chce postarat, když je bezradná, když on si to o ní myslí.

III. Ann Fischerová ve své kuchyni důvěrně pozná dva veterány z Vietnamské války (fall into fallie domain)

"Dobývám," řekl první, hledaje příborník a v příborníku vidličku. Pojednou ukápl.

"Paní, řekl druhý Ann Fischerové, "ta zástěra, kterou máte na sobě, by se nám hodila. Jenže asi tak před dvaceti léty."

"Tehdy bych se vám možná nehodila já," řekla Ann Fischerová, zatímco květiny na její zástěře střídavě odkvétaly a znovu rozkvétaly.

"Člověk se mnohdy dostane tam, kam nechce, protože ostatní lidé jsou většinou hrubí a ne-ne-chaví. Paní, vaše bota by se nám hodila a to teď hned."

"Prosím. Proč to chcete dělat právě zde."

"Protože je zde po ruce voda a není to jako v koupelně."

Eramborový salát byl téměř hotový. Jen se muselo trochu zamést. V policích mír. V košili plno míru. V punčochách mír. Ve vlasech mír. Na špičkách všech protáhlých předmětů mír. Všichni chtějí mír. Je to věc míru, a ne války. Snad z piety za Vietnam došlo v této kuchyni k důvěrnému sblížení tří tlukoucích srdcí.

V té době seděl pan Papež s Ann Fischerovou před domem na lavičce a jejich ústa tvořila obláčky. Jejich hřibovitý tvar je nutil, aby mhouřili oči. Byli úplně nazí. Jako všichni v té době. Jejich nohy mizely ve velkém igelitovém pytli od cementu. Byly obuté, samozřejmě. To by jinak bylo neskonale laskavé. A kolemjdoucí by to ponoukalo k veřejnému ostouzení svrchované moci.

IV. Když pes zaštěká na lilii aneb všestravující oheň domácí lásky

Její přítomnost mne deprimuje. Její přítomnost mne znervozňuje. Chystám se zřejmě spáchat zločin jako v těch příblblých detektivkách (ona si to myslí, ničím než tím a "teplem" domácího krbu už nežije).

Tak i onak dumal pan Papež, hledaje vhodná slova, jak by charakterizoval svůj vztah k Ann Fischerové. Čas. Čas. Čas. Čas. Čas. Čas. Čas. Nemáme ča-a-a-a-a-a-a-a-a-as. Ptejte se za týden, až nám dorostou zoubky. Splachovalo do každé rodiny. Hemžení policajtů s hemeroidy, pomyslel si pan Papež při pohledu na dva motýly za oknem, anžto provádějí svatební obřad. To samé ho napadlo při sledování TV show, ale líbilo se mu to více. Tanečnice

měly krátké sukýnky, měly-li nějaké. Vždyť jim ty prsa vypadnou, jak jsou vidět, pronesla pohoršeně, ale ne bez zájmu Ann Fischerová, kousající buchtu. Křeslo pod ní zapraštělo. Nyní vám řeknu plnou pravdu. Vážila asi 1 q. Pan Papež pod jejím vlivem rovněž. Vrcholem pikantérie bylo jejich oblečení, děravé spodky atp. Kolem křesla se válely drobký, avšak jen na chvíli. Pořáděk byl v tomto bytě zákonem.

(O pět let později). Eroplány už nelétají tak dobře jako dříve. Co chvíli se nějaký rozprskne o okenní tabulku a zmizí jako prelud, zmalátní, změní se v obrovského buvola, žvýkajícího trávu; vrací se jinam, nic, které padá sem a zpět, ovoce světa, vyznávající chaos.

Čerpejte klasiky (myslím tím Camuse a Viana čili Zmatení myslí aneb Odpadlík), až do dna, na stráž, veselme se, podívejte se, já mám letos už pátou blůzu a jen se mi směje. (Pomlka) Discoshowbusiness, yeah, yeah, oh, yeah. Chceme užívat, rozumíte, sakra, tak poslouchejte nás, my si chceme užívat, no tak bude to, doprdele, dyť my si chceme jenom užívat, co je na tom...?

V. Lesklé předměty

Nyní trochu situační komiky; dejte si na pootevřené dveře kbelík s vodou a pak vejďte. Ha, ha, ha, ha! Tumaš, vole, aby sis přičuch k hlíně. A nyní tu naši:

Sousedé, sousedé, děte do prdele,
sousedé, sousedé, děte tam spát.
Dybyste nespali, tak byste moc řvali,
tak byste moc řvali, moc řvali, moc!

(Ranní fejdink)

Pan Papež: O, jak jste ztepilá, Ann Fischerová.

Ann Fischerová: Vy ovšemže také nejste k zahození.

Oba: Jdu ven.

Pan Papež: Ano?

Ann Fischerová: Ano. Rybí trh je dnes otevřen, půjdete také?

Pan Papež: Ano. Kvůli vám si klidně nechám ujít dnešní numismatickou aukci. Nejméně pět takových aukcí. Takže už víte, o co mi jde?

Ann Fischerová (v myslí): Ten zabeďněnec dělá dobře, že mně, spolehlivě doma vycvičenému děvčeti, nenavrhne rovnou postel. S trochou decentnosti, ovšem, nakonec i na to dojde.

(a jinak) Tedy mě doprovodte.

Dále chybí průkazný materiál.

VI. Garden party na oslavu zasnoubení

Slavnostní tabule se tak prohýbala, že se jí křivily koutky úst, -čili se smála. Opuště hloupému vypravěči ten symbolismus.

Takže všechno dobře dopadlo. Žili, byli dva, a zůstanou dva. Mývalí mláďata byla přejeta buldozerem, jenž řídila Ann Fischerová. Jen ve smu, samozřejmě. Avšak celý rok se tímto snem chlubila a smála se na celé kolo, padajíc v křečích říčivého smíchu, vrážejíc přitom do okolních lidí, a ti situace využívali po svém, rádi ji podchytili. Společenský život se dal opět do pohybu a dostal šmrnc.

VII. Kus žejdlíku

Pan Papež záviděl kočkám jejich honění myší. Sám nebyl ničeho podobného schopen. Poohlédl se ukrádkem za sebe - grimasy, visící za ním ve vzduchu jako křídlové obrysy, v tu chvíli pohoťově předstíraly, že se žoviálně smějí. I zvuk bylo slyšet - tříštění skleněných střepů na stále menší kousky. Úzkostí zbledl. Ann Fischerová? To jméno mu sice zní povědomě, ale tak zní přece každé, tu ženu (dívku) nezná, jakživ ji neviděl. Leda snad... Šel do komory a přinesl si konzervu s treskami v oleji, otevřel ji a v oleji smočil dva prsty, přitlačil rozřezané rybí tělo ke dnu...

"Milý, pojďme na kolotoč," zavolala ho z vedlejšího pokoje Ann Fischerová, mačkajíc každou chvíli tu knoflíky na kalkulačce, tu na dálkovém ovládní televizoru. Byla tak vmáčknutá do pružného křesla, že se zdálo, že tak může být zkroucena jen mrtvá, jež nic necítí. Ale ne, nezdálo se to, protože z otevřených úst a vytřeštěných očí jí vytékaly stružky krve. Jako u středověkých herců. Cesta do nebe je ještě stále stejná jako za ...

"Daf! Přines mi něco ke čtení, no tak slyšíš?"

Vyšel ven na ulici. V průjezdu čekala Ann Fischerová. Dnes ji vůbec viděl poprvé, před nedávnem se sem přistěhovali. Viděl ji sepnutou až ke krku. Došlo mu, že nemá naději. Zvedl klobouk.

"Čekáte na někoho?"

"Na sebe."

"A jaká jste?"

"Můžete zkusit, zda nejsem umělá."

Zkusil. Nebyla.

"Tak nashledanou."

"Taktéž, pane. Že se těšíte, jak si to rozdáme s Argentinou?"

Jsem arogantní, a tím je zřejmě vinna ona, pomyslel si, šel dál. Dál. Ležela na dlažbě pod oknem. Krev jako obvykle. Květiny a zelený barek. Zvedl klobouk. V kavárně si k němu přisedla, neboť v tuto chvíli hostila ve svém bytě tucty válečných vysloužilců. Zvedl klobouk. Či spíše mu ho

zvedla náhoda. Náhoda domů.

Vyložená sprška. Vše se otočilo. V ruce mu zbyl kus žejdlíku na kávu.

"Dovolíte?" zeptala se ho Ann Fischerová pohledem spící panny, vzala mu opatrně žejdlík z ruky, odložila ho stranou a pak mu vyřala zvučný políček.

Nakonec šel spát, protože ve spánku se zdají sny. Člověk musí jíst, aby mohl být živ.

SOUTĚŽ

ZPRAVODAJ STUDENTŮ MFF UK "TRÓJAN" vyhlašuje 0. ročník literární soutěže Úlet-89, tentokrát o cenu "RAZÍTKO JOSEFA K.". Přijímají se literární práce všech druhů a forem do rozsahu nejvýše 50 stran normovaného strojopisu (tj, cca 2.5 autorského archu) u každé jednotlivé práce. Počet prací je naomezen. Hlavní podmínkou přijetí je možnost zařazení vašeho díla do některého z proudů avantgardní, nonkonformní, experimentální, úletové či absurdní literatury, literatury fantaskního ražení (surrealismus, magický realismus, proud vědomí) nebo hemožnost zařazení někam vůbec. Vítána jsou i díla odpovídající psychice či psychedelii dětí, díla insitní, naivistická, díla z oblasti jazzové a rockové subkultury. Jste-li odmítáni např. na nejružnějších SF soutěžích či soutěžích typu "O cenu Marušky Kudeříkové", tak čekáme právě na vaše díla!! Nespalujte je proto v kamnech, jak by to udělal Franz Kafka, a zašlete je nám. Soutěž je anonymní - své jméno, adresu vložte do malé zalepené obálky, kterou vložte společně se svými pracemi do větší. Vše necht je psáno strojopisně. Proti grafomanství jsme obrnění. U všeho stačí 1 exemplář.

ADRESA TRÓJANA: Pavel Vachtl, Flamínkové 1581, 140 00, Praha 4

Nejlepší práce otiskneme v Trójanovi (cca 400 výtisků), dáme je k dispozici partnerským časopisům, hlavně studentským, a profesionálním redaktorům. Hledáme dále spřízněné lidi do poroty. Prosíme partnerské časopisy, aby zadání naší soutěže přetiskly. Každému, kdo nám napíše v souvislosti s touto soutěží, pošle do ní příspěvek či jinak poradí, poskytneme pravidelný odběr Trójana, oceněným autorům poskytneme pravidelný odběr Trójana, oceněným autorům poskytneme větší počet výtisků s jejich pracemi podle vzájemné dohody (2-10).

!! UZÁVĚRKA SOUTĚŽE JE 30.10.1989 !!

řídí

I. Adamovič + P. Kosatík

DÁVKA

Toto je speciální číslo Poslední dávky,
ve kterém jsme se pokusili o shrnující
přehled české SF v uplynulém roce 1988.

DVANÁCT DO TUCTU

(Česká SF roku 1988 - oficiální nakladatelské domy)

Mám před sebou na stole hromádku SF knih, které u nás v minulém roce vyšly, pestré obálky, rozsah až na výjimky okolo dvou set tisíkových stránek. Nejsou to všechny SF knížky českých autorů, které loni vyšly, ale právě tyto pokládám za lepší nebo aspoň příznačné pro tuhle dobu, stav SF literatury a její oficiální, nakladatelskou podobu. Vynecháním jmen a titulů nechci nikoho urazit - popisným zkompletováním by nutně došlo k opakování toho, co už bylo řečeno v jiné souvislosti. Takže - chronologický tucet: součástí hodnocení je index Interkomu (průměr bodování pěti hodnotitelů v rubrice 5x5 - je-li k dispozici), citace z recenzí, at už fandomových, nebo v oficiálním tisku (pokud vyšly) a nakonec shrnutí.

1. ONDŘEJ NEFF: ČTVRTÝ DEN AŽ NAVĚKY - Cs. spisovatel s vrocením 1987, vyšlo na počátku ledna 1988. Druhá povídková sbírka autora, který během posledních dvou let sebral J. Veisovi žezlo nekorunovaného krále české SF a uvelebil se na trůně sám. Index IK: 3,5 (1 = minimum, 5 = maximum). Recenze byly od počátku dost rozpačité, oceňovaly brilanci nápadů a fantazie, ale připomínaly, že se Neff po Vejci naruby zastavil a nepokračuje dál. Z. Rampas při rovnal knížku k Ellisonovým "Nebezpečným vizím, v dobrém i zlém", E. Hauserová: "Celkově mám z téhle knihy pocit, že je to prostě takové čtení napsané rutinně, ale bez hlubokého zaujetí. Pro literární labužníky nic, pro psychologicko-pitevně založené čtenáře taky nic... jako by tu chyběl nebo byl nahozen příliš slabě ten druhý, lidský plán: všechno se soustřeďuje na akci, boj, zbraně, popisy různých destrukcí... Nemám na mysli, že by se mělo moralizovat, nebo vůbec hledat řešení, ale právě naopak: analyzovat, modelovat, dostávat se ke kořenům věci, třeba přehánět, deformovat, experimentovat, hrabalovsky lyrizovat nebo nevím... prostě aby se něco dělo." Neff odpověděl v IK č. 4/88: "přiznal" rutinní přístup k psaní povídek a naznačil pro sebe východisko: psát romány, "asi proto, že román napsat neumím, kdežto povídku ano". Neustále se potvrzuje, jak úzký je prostor, na němž manévruje SF na hranici s triviální literaturou: zdá se, a Neffova knížka to potvrzuje, že ze všech možných SF žánrů česká fan-

tastika sahá nejdychtivěji po její dobrodružné podobě. V Neffově případě to znamená odklon od psychologiem od promyšlení kompaktních a zajímavě věrohodných lidských typů, kolem nichž by se pak odehrávaly jim odpovídající příběhy, a soustředění k opaku, k příběhu, efektní zápletky, průběžně ozvláštňované dávkovanou sérií point a mezipoint, z nichž ten těžký myšlenkový a psychologický spodek sice také může vyplout (záleží to na záměru autora - vzpomeňte na Greenova divertimenta), ale taky nemusí. V Neffově případě je psychologie málo, objevuje se náhodně v povídkách, jež se blíží romanetům, a čtenář při nich, i když jde o sebemenší plochu, pookřeje (Brownův pohyb). Neff miluje zápletku a epiku natolik, že připravuje ze svých povídek postavy a nahrazuje je typy: typem tuhého drsnáka, typem kosmického dobyvatele nejčastěji. To v první knize povídek stačilo a v druhé už citelně nepostačuje, slibované romány by v tom mohly dodat slíbený spolehlivější myšlenkový základ.

2. MILAN SOBOTÍK : VAROVÁNÍ ZMIZELÝCH - Albatros, Karavana. Románová prvotina, index IK 2,2. V jistém smyslu jde o opačný přístup ve srovnání s přístupem Neffovým. Neff omámí detailem a švihem, takže mu omámený čtenář opustí lehkost nebo okoukanost myšlenky. Sobotík je svou myšlenkou naopak zavalený natolik, že jí drtí syžet svého románu, takže celý text, uzavřený do několika izolovaných místností, obydlených několika izolovanými jedinci, vyvolává přes nejlepší autorovy úmysly stupňující se nužu. Podobných románů známé z ruské a polské SF padesátých až současných let řadu a sotva se k nim vracíme: nejde o literaturu, ale jen o žánr, na němž šlechetně proklamované myšlenky nic nemění, naopak, vzniká dojem, že zachraňuje jinak plytkou epickou zápletku, která táhne román nemilosrdně ke dnu. Příběh, který může vzniknout v kterékoli době, protože nezachycuje lidskou situaci v její historické proměnlivosti - obměňují se jen používané technické rekvizity. Není to o lidech, ale o myšlence, nebo spíš nápadu, který ale příběh na 12 autorských arších neunes.

3. JOSEF NESVADBA: EINSTEINŮV MOZEK A JINÉ POVÍDKY - Práce, Kamarád. Reeditice první tří Nesvadbových povídkových sbírek z přelomu 50. a 60. let. Index IK: 3,2. Výjimečně sem řadím tuto reeditici autora, s níž si český SF fandom neví moc rady - jako by ani jedna strana o nic víc než zdvořilosti a okoukávání na dálku nestála. Na rozdíl od Nesvadbových románů jeho (ovšem ještě dříve vydané) povídky nestárnou. Je to zase jiný případ než u Neffa: psychologie prakticky chybí, a je-li, je nahrazena jakýmsi modelovým chováním, takže nelze pominout, že je to autorova vyšší hra, hra s neustálou distancí, hra vypravěčského relativismu, hra na možnou skutečnost bez nutnosti a potřeby vnucovat ji čtenáři jako skutečnou realitu. Aldis v předmluvě k britskému výboru z Nesvadby píše: "Živé povrchové detaily a humor nadlehčují počten beznaděje. Jejich elegance, cynismus, mystifikace a lehká skepse vystihují atmosféru Prahy - města, ve kterém byly napsány." Nesvadba neusiloval o dobrodružství, není okouzlen a fascinován šarvátkou vyprávění, ale zobecňuje model, tvoří obecnou typologii hodnot, lidských povah, myšlení. Mě osobně na knize fascinuje i atmosféra vyprávění, kterou Nesvadba sdílí s některými jinými českými prozaiky první půle 60. let a která je v jeho knihách patrná nejvíce v pozdějším Dialogu s dr. Dongem: lehce (a opatrně) naznačené individuální optizice proti parním válcům masových propagand; Nesvadba svým "mužným strachem" dotváří koncepci svého celoživotního individualismu, zpočátku možná neuvědomělou, ale od prvních knih SF povídek už jasně patrnou.

4. FRANTIŠEK NOVOTNÝ: NEŠŤASTNÉ PŘISTÁNÍ - Čs. spisovatel.

Prvotina, první prvotina autora z okruhu Parconu, index IK 3,5. E. Hauserová: "Povídky jsou většinou kultivované, brilantní, psané krásným literárním stylem, s častými odkazy na bibli nebo jiná umělecká díla, takže celkový dojem je...jaksi estétský, 1 art-pour-1 artismuš nebo sci-pour-scifismus. Tyto povídky jsou scifisty... vysoce ocenovány, protože se nekrčí v chlívěčku osvědčeného českého sci-fi humoru a nenapodobují ani anglosaské či neffovské dobrodružně silácké drsnárny. Jejich vůdčím motivem je humanistický patos, vyplnují určitou mezeru v naší SF tvorbě, zdá se, že pokračují v čapkovské tradici - v tom dobrém smyslu." Co Evě chybí, je absence odpovědi na specifické historické otázky, před kterými jako národ stojíme: "Skoro bych řekla, že tak dokonalého zpracování a obdivuhodného talentu, jaké vidíme v povídce Koně se také střídají, je na takové téma prostě škoda." Podle mého názoru touto knížkou, i když v konečné podobě torzovitou, vstoupil do oficiální české SF autor meditativní, s tendencí k filozofickému esaji, tedy takový, jakého naše SF řadu let postrádala. Že je na F. Novotného z tohoto důvodu možno krást absolutní nároky a že je FN schopen pod jejich tíhou obstát, pochopila i Eva Hauserová, nasazuje-li svá absolutní kritéria: na Neffa nebo jiného autora ji nenapadlo je použít. F. Novotný také baví, ovšem, není to žádný nudný patriot, ale tahle "zábava" vyššího, třetího druhu je u něj vykoupena někdy třeba i namáhavou čtenářskou spoluúčastí. V oficiální české SF je styl F. Novotného nejpregnantnější, jeho slova pečlivě volaná a jediné možná. Díky tomu také obstojí autorův sklon k mravnímu patosu, který by u drtivé většiny jiných autorů vyzněl trapně.

5. KAREL SÝS: ZE ZEMĚ NA MĚSÍC A ZPÁTKY - Čs. spisovatel, lyrická sbírka volně inspirovaná atmosférou verneovek a zejména dobových ilustrací k nim, index IK 2,0. Knížka souvisí s žánrem SF jen velice volně, řadím ji sem spíš jen s nostalgickou vzpomínkou na vášnivé debaty o tzv. SF poezii resp. na monology o ní, jež před několika lety vedli nezávisle na sobě Bára Ježková, Ivona Karásková a Eduard Martin. Sýsova poezie v této sbírce není zajímavá tím, čím se přimyká k terminologii a poetice žánru SF, ale spíš jistým generačně specifickým vyjádřením životního pocitu. Nazval bych ho vědomím morální bezzásadovosti, kamuflované slovně proklamovanou tzv. morálkou soc. společnosti (co to je?), jejíž bariéry se zhroutily, výsledkem je chaos kritérií, hysterie, jejímž klíčovým (i když opět histrionským) výrazem je zvolání "maminko" v závěru titulní poémy. Hodnotu sbírky vidím v určité otevřenosti, s níž hodnotovou krizi, autorovu i generační, odráží. Je příznačná, proto není škoda času na její přečtení.

6. EDUARD MARTIN: PUJČOVNA MANŽELEK - Středočeské nakladatelství a knihkupectví, 1. sv. nové SF edice Futurum, další z povídkových sbírek velkého konzervativce, index IK 2,0. Martin si nedělá s opakováním postupů svých povídek takové starosti jako Neff, jeho knihy jsou prakticky jedna jako druhá, obávám se, že právě proto jsou čteny - nechte je ostatně vyhraněné SF publikum, ale zejména ženy. V názorech fandomu na Martina panuje podle mě jisté nedorozumění - Martin nepíše SF, nýbrž něco, co bych nazval třeba snovým příběhem. Věda a racionalita, propriety v SF nezbytné, ho jako autora nezajímají a řekl bych, že oběma jako autor upřímně podobá. Zajímají ho určité trvajících hodnoty lidské povahy, jež nechává nezměněny nerušeně trvat v libovolně nám vzdálených světech - prostorově i časově. Lze se ironicky zasmát, ale sotva má valného smyslu vášnivě Martinovi vytýkat např. skutečnost, že intelligence je na cizích Hvězdách zjišťována radarem (povídka Hodnoty); recenzent by tím poněkud blamoval sám sebe. Martinův svět je svět meta-

foriky, a nebyť toho, že ho autor opakuje ve svých knihách několi-krát ročně, nebylo by mu možné ani spravedlivě upřít jistou este- tickou hodnotu. Jeho budoucí světy nejsou prokomponované světy pa-ralelní, s domyšlenými protikladnými důsledky toho, co se projevu-je už v dnešní době. Jsou to světy s neměnným pozadím, kde je poo- točena pouze jediná, ústřední proprieta, o níž je celý příběh. Je- libo rozvodové téma? Hle, vizte planetu, na níž jsou rozvody běžné, ba dokonce povinné - a kde vše ostatní je stejné jako dnes. Je- evidentní, že nejde o seriózně uvažované SF paralelní světy, ale- o laboratoře, v jejichž speciálních a abstrahovaných podmínkách- je demonstrován pokus - a proto to není ryzí SF, ale opět něco z- jejího okraje, sen, morální podobnost, lyrizovaná próza. Jejím- kardinálním problémem ovšem je, že je jí v patnáctimilionovém ná- rodě přece jen poněkud mnoho, jakož i pomlček, samostatných zře- děných vět místo odstavců a zámlk, které působí samoučelně bez oh- ledu na to, jde-li o SF nebo ne.

7. ALEXEJ PLUDEK: TAKOVÝCH TISÍC LET - Blok, 28 let stará nove- le, kterou autor dle vlastních slov nemohl nikde uplatnit, až při- šel Literární měsíčník, který otiskl kus, kterého si všiml Ondřej- Neff a udělal reklamu na Moravě. Krátká novela (5 autorských archů)- je zachycením stavu, který panuje v paralelní Evropě po 2. světo- vé válce, kterou vyhráli Nacisté. Je to pochopitelně svět tvrdě- uplatňovaných rasových zákonů, svět drilu a německé přísnosti, svět, k němuž má normální člověk odpor, ale jehož líčení stejně- jako všechny jiné odvrácené strany fascinuje, jak zjistil Viscon- ti v Soumraku bohů a před ním i po něm další a další. Pludkovým- problémem je, že v žádné ze čtyř částí své novely se přes tuto- strnulost v líčení poválečné Evropy nedokáže přenést; jeho novela- je vlastně jakousi reportáží z fiktivní země, ale ne epickým pří- během, který by strhl svou neopakovatelnou podobou a - to hlavně - estetickým, výrazovým ztvárněním. Hlavní hrdina, spolu s autorem- fascinovaný totální praktickou realizací Rosenbergova učení, do- káže zapůsobit na členy Svazu protifašistických bojovníků, kteří- přitakají, že "to bylo tak", ale suverénním uměleckým obrazem no- vela neožívá - je to publicistika, s kterou lze souhlasit, ale- která neoslní jako literatura. A to se nezminuji o bleskovém, ne- vymotivovaném a pateticky dost plytkém závěru - tahle kniha za- třicet let zestárla; ne pultech antikvariátů mohla znamenat -kdy- by vyšla před lety - zajímavou historickou raritu...

8. ONDŘEJ NEFF: MĚSÍC MĚHO ŽIVOTA - Práce, Příliv, první z avi- zovaných Neffových SF románů, "tvrdý scifoid", řečeno jeho slovy, první - nepočítám-li okrajovější Jádru pudla (Albatros 1984). Čtyři etapy z kolonizace Měsíce, kde každá znamená jednu charak- teristickou fázi vzestupu a pádu. Hrdinou, jako téměř vždy, je- mladý pozemský řízek, individualista s několika naznačenými spod- ními tóny samotářství, později překonaného. Příběh abstrahující- od politiky, kterou Eva Huserová požaduje od F. Novotného. Myslím- si, že je to knížka, jaká uspokojí naprostou většinu českého SF- publika, protože jim konečně dá, co publikum, resp. jeho většina, požaduje: velký příběh, jaké známé z americké SF 50. let, Clarka, Asimova, Heinleina a jiných, kteří pořád ještě v povědomí ztěles- nují základní představu čtenářů o SF. Je to oddechové čtení, ze- kterého podle mě vyplývá jasný závěr: Neff je dnes v postavení- prozaika, který si v SF a patrně i mimo ni může dovolit napsat- cokoliv. Zdá se mi, že je to vědomí daleko víc svazující než ra- dostné.

Na závěr jsem si nechal čtyři antologie - ne proto, že bych- formu sborníku jakožto způsob uvedení literatury pokládal za zvlášť- šťastnou - naopak: podle mě antologie a jejich až na výjimky vel- ký čtenářský úspěch dokazují, že čtenáři kupují stále žánr jako- takový, a ne jména, tj. že si nevybírají autory dobré a špatné, ale- že jsou odsouzeni ~~na~~ doufat v dobrý vkus editorů, který tuto- prvotní selekci provedl za ně. Československá polygrafie je ještě- v mizernějším stavu, než se píše v těch nejodvážnějších článcích

v novinách, neumožňuje publikování laciných brožovaných prvotin, tak jak je to běžné například v Polsku, které by umožnily ujasnit, kdo je dobrý a kdo ne; antologie růstu autorů - začínajících autorů - nepomáhají tolik jako samostatné knihy, protože reakce publika i kritiky (to mi zřejmě potvrdí i ti, o nichž za chvíli bude řeč) je útržkovitá a torzovitá, vedená snahou zmínit se tak trochu o všech, ale na malém prostoru, a tak s malým nárokem na přesnost a úplnost. Antologie jsou řešením z nouze tam, kde by měly vycházet prvotiny (vyjímkou jsou bilanční knížky určitých časových období). Pokud Tomáš Jirkovský nebo někdo jiný nezaloží legální novodobou Českou expedici a la Kramerius, tento tristní způsob uvádění nových jmen patrně potrvá - nakladatelství nejsou a nebudou schopná pružně reagovat, tj. aktuálně vydávat to, co se nabízí.

9.-11. LOVCI ZLATÝCH MLOKŮ, PŘÍSTÁNÍ NA ŘÍPU, SKANDÁL V DIVADLE SNŮ (EDITOR VOJTĚCH KANTOR) - Mladá fronta, ojedinělý ediční projekt tří antologií, který má za cíl zmapovat to, co se v české SF objevovalo zajímavého za posledních pět let jak v okruhu Parconu, tak mezi zavedenými autory. Jsou to výbory laděné čtenářsky, čemuž odpovídá jak výběr zavedených jmen, tak vysoké náklady i náměty proz. Nechci posuzovat jednotlivé povídky odděleně - u autorů ze svazu na to bude dost času, až povídky reeditují ve svých knihách, u autorů začínajících jde zase často o prózy fandomu notoricky známé ze soutěže CKČ a z fanzinů. Za klíčové z trojice těchto knih považuji Lovce zlatých mloků, především pro fakt, že se V. Kantorovi podařilo přímým direktem prorazit bariéru ne snad zákazů, ale daleko hůř překonatelných předsudků, strachů a váhání, a "prodat" hned několik nových jmen; v tom vidím šanci české literatury vůbec - v přílivu nových jmen, desítek nijak nuceně zhomogenizovaných nových jmen, která konečně nahradí unavené Bojary, Křenky a Nohejly. Zdánlivě paradoxně se právě tato antologie, kterou ve fandomu provázal slušný ohlas, prodávala nejhůř, na stáncích PNS ležela několik měsíců, ale přesto bylo prý nutné část nákladu skartovat - i optimistické hlasy mluvily o řádově desítkách tisíc neprodaných výtisků (?!). Spíš než bych vinil výtvarníka za skutečně vzácně antiprodejnou obálku, myslím si, že se zde opět projevil velmi povrchní a komerční přístup publika k SF, tak jak je patrný v celé literatuře: kupují se zaběhnutá jména, ze setrvačnosti se kupují ještě léta potom, co jejich nositelé-spisovatelé překročili svůj autorský vrchol (Páral), a antologie mladých autorů SF nemohla zabrat prostě proto, že je nikdo neznal - a chtít po čtenáři, aby riskoval několik hodin času na vlastní rozlousknutí dilematu, zda přijmout nebo nepřijmout, je na konci 20. století, to aspoň slyšíme ze všech stran, absurdní. Centralizovaný knižní trh potřebuje masová vydání, která mu poskytnou jen málo, velmi málo autorů, v SF i mimo ni; centralizovaný knižní trh převálcuje komplikovanější nebo subtilnější výpovědi. Proto jsem si na závěr nechal antologii z podpalubí oficiální kultury, nazvanou

12. LOVCI ČERNÝCH MLOKŮ (EDITOR ZDENĚK RAMPAS) - vydal ÚKDŽ Praha jako první svazeček proponované volné řády. Nechci v žádném případě zveličovat význam téhle brožurky (150 stran, náklad 350 výtisků, 7 povídek tří autorů - E. Hauserové, I. Kmínka, Z. Páva), jen chci upozornit, že bez nakladatelských obstrukcí, které by v kamenném domě, soudím, logicky nastaly, vznikla knížečka, která má hlavu a patu, začátek a konec, mezi kterými nacházím vzestupné "myšlenkové pnutí", a která ke své existenci nepotřebuje nadsazené optimistické manifesty o státotvorném smyslu SF v současné době. Česká SF dnes podle mého potřebuje, a s tím svou roční bilanci také uzavírám,

variabilitu názorů, spíš než masovou publicitu, mnohost možností, konfrontaci totálně protichledných stylů a postupů, které velká nakladatelství ještě rozhodně nemohou nabídnout. Myšlenkový a formální přínos očekávám v nejbližší době od komponovaných edičních počínů z podhoubí, kde lze opravdu řešit problémy, a ne předstírané pseudoproblémy. Chce-li být česká SF experimentální, avantgardní, výbojná a formálně a myšlenkově progresivní, její perspektivu bude ještě nějakou dobu profesionálně připravený samizdat.

Pavel Kosatík

Ivan Adamovič:

ČESKÁ SF POVÍDKA ROKU 1988

I. P o v í d k y v y d a n é k n i ž n ě

Do roku 1988 připadají čtyři povídkové sbírky českých SF autorů a jedna troj-antologie sestavená Vojtěchem Kantorem. Jde o knihy, k které vyšly v průběhu roku 1988 s jedinou výjimkou: třetí díl Kantorovy troj-antologie Skandál v divadle snů vyšel až počátkem roku 1989, ale přesto je řazen do tohoto oddílu, protože tvoří s předcházejícími díly svým způsobem jeden celek. Celkový součet SF povídek vydaných knižně není nijak malý: 94.

ONDŘEJ NEFF - ČTVRTÝ DEN AŽ NAVĚKY

Tato druhá Neffova sbírka mně připadá slabší než jeho první především proto, že v ní není žádný trháček typu Největšího vodvazu nebo alespoň Bílé hole. Sbíрка obsahuje jedenáct povídek, z nichž jedna do oblasti SF ani fantastiky nepatří /Utajená posedlost Kamila Cajthamla/. Dobrá polovina povídek na mne neudělala žádný velký dojem a v porovnání s časopiseckou produkcí by patřila mezi mírný nadprůměr. To je případ Večírku s překvapením, Hrdinů kosmu, Kontaktu, Součkosu, ani nad romanetem Brownův pohyb jsem necítil pokřání jako Pavel Kosatík v předcházejícím článku. Dobře jsem si počítal v povídce Tvář /1/ člověka /2/, ačkoliv melodramatičnost příběhu o kyborgovi, hledajícím vlastní tvář a vytrhávajícím si v závěru srdce s těla hraničí se snesitelnou mírou, líbilo se mi Jitro pro strašnou radost, typická Neffova povídka plná zvrátů, nápadů a budoucího slangu, jen závěr mi připadal nepřírozený a narychlo spíchnutý a konečně v povídce Ty ostré bílé zoubky je několik výborných míst, připadá mi, že povídka ze sbírky trochu vybočuje, snad nezvykle realistickým posazením do současné Prahy, které naznačuje /spolu s povídkou Utajená vášně Kamila Cajthamla/ Neffovy perspektivy a rezervy v oblasti mainstreamu. Ty ostré bílé zoubky z SF povídek v tomto svazku také nejvíce vypovídají o světě a lidech kolem nás, je to asi nejlepší povídka knihy.

EDUARD MARTIN - PŮJČOVNA MANŽELEK

Martin v české SF je určitá obdoba Bradburyho v SF americké. Ne probíhá úrovní tvorby, to rozhodně ne, ale jeho zvláštním postavením. Martinovy i Bradburyho povídky jsou SF a nejsou SF. Kašlou na vědu a řídí se spíše city. Martinovy i Bradburyho povídky jsou fanoušky vyobcovávány mimo SF, ale v nejširších vrstvách čtenářů mají úspěch.

Nabízí se také předtucha /obava?/, že se Martin díky své mimořádné produktivitě /viz též oddíl Povídky vydané časopisecky/ stane v očích široké veřejnosti jedním z hlavních představitelů moderní české SF. Martinovy povídky jsou často spíše básnickými obrazy, některé i působivé, plné zvláštní nostalgie a atmosféry, kterou by málokterý jiný spisovatel dokázal vystihnout. Hůř to dopadne, když se Martin pokusí utkat ze svých nápadů příběh a dát mu punc pravděpodobnosti. Styl i struktura navíc povídkám dodávají určitou monotónnost, takže znovu zopakují svá slova z Interkomu: Martin je jako hadí sérum - v malých dávkách neškodí.

Jiří ČIHAR - ÚDOLÍ MOUDRÝCH HLAV

Beletristický debut dlouholetého pracovníka Národního muzea a autora četných publikací o naší přírodě. Šestnáct povídek /autor je napsal většinou pro ukřácení dlouhé chvíle, když ležel se zlomenou nohou/, z nichž 7 patří do SF a zbytek spíše do fantastiky /záleží na tom, jsou-li parapsychické jevy, v povídkách hojně se vyskytující, zařaditelné do SF/. Mnohé z povídek mají stejnou strukturu: vyprávěč se dozví, že jeho přítel /začátky povídek typu "Vláda byl vždycky divný patron..." /ovládá nějaký parapsychický jev, je na prahu velkého vynálezu, atp., čímž příběh získává tajemnou atmosféru, avšak v závěru onen přítel buď zemře nebo schopnost ztratí, takže svět se nic nedozví. Autor jako by nebyl ani pro ani proti parapsychickým jevům - stojí jaksi stranou a nechává to na čtenáři. Několik povídek je ovšem čistá SF - např. Holopyge - o invazi hmyzovitých robotů, jejichž původ zůstane nevysvětlen, Transplantace - o přeměně člověka v hmyz, nebo již antologizované Kráva a Údolí. Povídky jsou psané klidným, jednoduchým stylem bez výraznějších slabin, což je u debutanta překvapivé. Trochu se odlišuje jen Kráva, psaná spíše v Neffově stylu už od první věty: "Zdrhli jsme, jak se ozval první výbuch." Povídky si jsou navzájem dost podobné, ale dobře se čtou. Tahle kniha se bude líbit lidem, kteří SF jinak neholdují.

František NOVOTNÝ - NEŠŤASTNÉ PŘISTÁNÍ

Tahle kniha se lidem, kteří SF neholdují, líbit nebude. Je psaná z pozice přemýšlivého scifisty, a i já, rovněž scifista, mám při četbě Novotného povídek občas pocit, že jsem nezachytil vše, co chtěl autor říct. Ve sbírce je několik běžných short-story s pointou /Jsem hodný, tichý chlapec, Fan René nosí šaty, Venuše kallipygos/ i povídky hlubší. Zaujala mne atmosféra i drama povídky Človíčku, chci tě ještě slyšet se smát, škoda jen, že jsem před tím četl Heinleinovy Zelené stráně Země, kde jde v podstatě o totéž. Pěkné, i když trochu zdlouhavé bylo Nešťastné přistání s biblickými paralelami. Koně se také střílejí mohla být ukázka toho, co česká SF potřebuje - thrillerem s hlubším poselstvím ve druhé rovině, co však potřebuje tato povídka je více profesionality ve vyjadřování a účinnější zamaskování oné roviny morálních poselství. Příběh A čím jste vy? měl být asi ambicióznější, než se jeví mně; mám pocit, že se nepodařil. Připadá mi nepravděpodobné, že by odchod lidí do důchodu a tím pádem konec jejich společenské angažovanosti vyvolal náhlou vlnu sebevražd a stejně málo pravděpodobné se mi zdá, že by tyto lidi zachránily činnosti jako loďní modelářství. Myslím, že by Novotný měl nalézt chybějící harmonii mezi způsobem vyprávění příběhu a jeho myšlenkovou rovinou. Tři povídky ze sbírky jsou dobré, ale žádná není výborná.

antologie /sestavil Vojtěch Kantor/:

LOVCI ZLATÝCH MLOKŮ

PŘISTÁNÍ NA ŘÍPU

SKANDÁL V DIVADLE SNŮ

V e l k á j m é n a

Autoři v SF známí, kterým vyšla více než jedna SF kniha: Veis, Volný, Neff, Martin, Szalai. Jsou zastoupeni povídkami různorodými. Veis po více než dvouleté odmlce od Šest měsíců... přichází opět s pěknou povídkou His master's voice. Jak jsem už psal do Kmene, tato povídka mi připadá spřízněná s Velinského Den a noc a s Neffovým Největším vodvazem v dějinách svangu - všechny tři povídky jsou čtivé, dobře napsané a pojednávají o boji individua proti gigantickým organizacím a firmám, které formují a deformují naši realitu. Snad je toto jedna z perspektiv české SF.

Volného povídku Hněv Poseidonův v Interkomu kritizovali, ale mě připadala jako pěkná space operka v česko-americkém stylu. Líbilo se mi vztahování rybářské terminologie na vesmír. Závěr je, pravda, trochu nepřirozený.

Na Martina platí to, co jsem napsal výše, Szalai přichází s povídkami, které ho ukazují "at his best" /Vrah má jméno Itsumita/ i "at his worst" /Skandál v divadle snů/.

Neff se zřejmě ocitl na vrcholu svého povídkářského umění. Jeho dvě povídky z antologií jsou prostě vynikající. V povídce Poselství pro Agla Mathona je to hlavně vykreslení postkatestrofického světa v novostředověku a špičkovou pointou, v příběhu Tak alou do ráje obdivuji celkový šarm a šmrnc, už dlouho jsem nečetl něco s takovou chutí.

V y c p á v k y a i n v e n t á ř e

Kostka, Chrástina, Černík, Medek a Freiová v Kantorových antologiích působí jako vycpávky zabírající místo jiným, lepším povídkám, nebo jako stálý inventář, ten omšelý, který je nám líto vyhodit. Černíkovy povídky jsou úplně nezajímavé, Kostku bych bral tak v jednom exempláři, nikoli ve čtyřech, Chrástina, autor tak pěkné povídky z předchozích antologií MF, tu má pět anekdot, z nichž se mi líbí jen jedna - Nic se nestalo. Medek - tři povídky - o ničem. Freiová tuším už jednou vyšla ve VTM, tak proč ji dávat ještě sem?

Z v e m e i p ř e s p o l n í

Přespolní jsou ti, jejichž těžiště je spíše mimo SF. Např. Boček, Holub, Bratršovská, Chaloupka, Macháček, Moravcová. Vesměs jsou jejich příběhy literárně dobře napsané, trochu moc dlouhé, často ne moc zajímavé a málokdy originální. Boček místy dobře satirizuje poměry, ale málokdo to v jeho rozvláčné povídce Plamínek nalezne. Chaloupka umí dobře psát, ale závěr "do ztracena" mě neuspokojuje. Macháček je nudný a moralizující. Moravcová píše průměrné povídky s tajemstvím a do antologií je zařazována spíše z pozice své funkce. Holubova bajka Superezop mě nadchla svou vyšínutostí, zvláštností a rovněž vtipnými odkazy na soudobé poměry /to, co se odstraní, ať už z muzea či z učebnic dějepisu, není a nikdy nebylo/.

F a n d o m v r a c í ú d e r

Poměrně dobře se v "bilanci" umístily povídky "fandomových" autorů jako je Hauserová, Hlavička, Kmínek, Kosatík, Pecinovský, Novotný, Švachouček, Veverka. Tradiční eko-horror Evy Hauserové Zítřek v Agónii /opatrnicky přejmenováno z původního U nás v Agónii/ patří k nejlepším povídkám roku a získal i hlavní cenu na Parconu. Kosatík je tím lepší, čím je experimentálnější. Jeho povídka Vaše teorie... mne, jakožto člověka neznalého patřičných historických souvislostí, nezaujala vůbec, ale líbil se mi jeho lemovsko-borgesovský životopis

- Hauserová, Eva - Adenin a Mikra I-V - LZM +++
 - Zítřek v Agónii - SDS +++
- Hlavička, Jan - Cenzorická derivace na Titanu - LZM ++
 - Vyrázil Jimram zjít na robotu - LZM ++1/2
- Holub, Miroslav - Superezop - PNŘ +++
- Chaloupka, Otakar - Geoid - SDS ++ 1/2
- Chrastina, Vladimír - A čas se zastavil - SDS +
 - Meteor z Malého vozu - SDS +
 - Móda budoucnosti - SDS + 1/2
 - Nic se nestalo - SDS ++ 1/2
 - Osobní časoprostor - SDS +
- Jiran, Jaroslav - Čaroděj z Tessaalu - LZM +++
- Kmínek, Ivan - Druhý vstup do téže řeky - LZM ++
 - Maléry přicházejí z kosmu - SDS ++ 1/2
 - Vyhnání z Ráje - LZM +++
- Kosatík, Pavel - Nechte mě na pokoji - hořím - LZM +++
 - Profesor Pronson se vrací - SDS ++ 1/2
 - Vaše teorie není dost šílená, aby byla pravdivá
 LZM + 1/2
- Kostka, Miroslav - Čepička - LZM ++
 - Jak voní tchoř - LZM +
 - Morálka času - LZM ++
 - Who is who - LZM + 1/2
- Macháček, Lubomír - Čekání na člověka - PNŘ ++
- Martin, Édouard - sbírka Půjčovna manželek /Středoč. nakl./ ++
 Obsah: Láska v Modré galaxii - Hvězda mojí
 kamarádky - Sedmimílové boty - Hodnoty - Televita
 - Hvězdné lásky - Filatelie z roku 2300 - Julie
 z Merkuru - Turisté - Půjčovna manželek.
 - Hvězdné lásky - SDS +
 - Stoupání - PNŘ ++
- Medek, Vladimír - John D. znovu dobývá svět - PNŘ + 1/2
 - Kniha Danielova - PNŘ +
 - Nalezený ráj - PNŘ + 1/2
- Moravcová, Jana - Jak se vstupuje do dějin - SDS + 1/2
- Neff, Ondřej - sbírka Čtvrtý den až navěky /nakl. Čs. spis./++ 1/2
 Obsah: Tvář /!// člověka /?/ - Brownův pohyb -
 Večírek s překvapením - Jitro pro strašnou radost -
 Vše pro dítě - Hrdinové kosmu - Součkos - Kontakt -
 Čtvrtý den až navěky - Utejená posedlost Kamile
 Cajthamla - Ty ostré bílé zoubky.
 - Poselství pro Agla Mathona - PNŘ +++
 - Tak alou do ráje - SDS +++
- Novotný, František - sbírka Nešťastné přistání /Čs. spis./ ++ 1/2
 Obsah: Jsem hodný, tichý chlapec - Jméno pro
 planetu - Človíčku, chci tě ještě slyšet se smát -
 Nešťastné přistání - Pan René nosí šaty - Venuše
 kallipygos - Koně se také střílejí - A čím jste vy?
 - Dítě doktora Jedelského - SDS ++
 - Královna Šumavy - LZM +++
- Pecinovský, Josef - Její veličenstvo - LZM +++
 - Šestá kniha Mojžíšova - SDS ++ 1/2
- Pok, Lubor - Jedna smysluplná věta - SDS ++
- Sýkora, Pavel - Přistání na Řípu - PNŘ + 1/2
- Szalai, Ladislav - Skandál v divadle snů - SDS +
 - Vrah má jméno Itsumita - SDS +++
- Škvařil, Richard - Budoucnost: 1 500 000 let - SDS +++
- Švachouček, Stanislav - Rovnováha - LZM ++
- Veis, Jaroslav - His master's voice - PNŘ +++
 - Krátké štěstí F.W. - SDS ++ 1/2
- Veverka, Vladimír - Zrůdu k obrazu svému - LZM +++
- Volný, Zdeněk - Hněv Poseidonův - PNŘ +++

II. P o v í d k y _ v y d a n é _ v e _ f a n z i n e c h

Do následujícího přehledu jsem započítával fanziny, které v y š l y , tj. byly publikovány a distribuovány v průběhu roku 1988. Výrazně mi při tom pomohly informace Jiřího Karbusického a Zdeňka Rampase. Přesto se možná stalo, že jsem zahrnul do přehledu fanziny, které vyšly před nebo po r. 1988 - prosím o případné opravy. Jak známo, rok vytištěný na čísle se vůbec nemusí krýt s rokem skutečného vydání. Součet původních českých povídek z fanzinů za rok 1988 je chvályhodný: 152. Je s podivem, že jsem většinu z nich dokázal také přečíst. Proberme si jednotlivé tituly fanzinů a výraznější povídky v nich obsažené.

Villoidus, nestor našich fanzinů, přinesl několik solidních příběhů od víceméně stále autorské základny, ale neotiskl žádnou "bombu". Máme tu eko-horror Evy Hauserové Maso na houbách, spíše fragment, představující autorčin průměr. Iven Kmínek tu má další perličku ze svého cyklu UKV s názvem Ústřední kancelář vesmíru se neožývá. Myslím, že již vyšla ve Vědě a život. Líbila se mi Tutovka od Stanislava Švachoučka - tragikomická povídka v americkém stylu s pěknou pointou. Z nových jmen mne nejvíc zaujal Petr Kočmíd s povídkou Dar. Je to fantasy příběh, dějově poměrně prostý, ale vyzařuje z něj moudrost a humanismus, s jakým se v jiných fanzinových povídkách setkáme jen zřídka.

Stejně jako Villoidus, i Laser si udržuje standartní kvalitu bez velkých výkyvů směrem dolů či nahoru. Nejhorší i nejlepší povídka je tu od Josefa Pecinovského. Jeho Protože je běžná story o tom, jak my sledujeme a sami jsme sledováni bytostmi o stupeň vyššími, zato povídka Něco /Pecinovský má hrozné názvy/ je moc pěkný napínavý příběh o člověku, jehož mysl je proti jeho vůli vpravena do mozku "dokonalé" hračky. Velmi dobrý nápad. Obě povídky jsou z povídkového cyklu Abbey Road. Z téhož cyklu je i povídka Král slunce, která vyšla ve fanzinu AF 167 jako vítězná v jejich soutěži. Mně se příliš nelíbila.

Fanzin Trifid vydal dvě čísla; v prvním nebylo nic zvláštního a druhé byl speciál věnovaný jen nejlepším povídkám ze soutěže o nejlepší povídku s tajemstvím. Většina z uveřejněných prací jsou SF a všechny jsou dobře napsané. Vyhrála /kupodivu/ povídka Františka Novotného Záhada linky Paradise. Už jsem psal, že u Novotného se mi vždy líbí obsah víc než forma, ale u této povídky je to přesně naopak. Je to vtipný příběh, řešící záhadu poruch na kosmické stanici, veselé počtení, ale rozuzlení je naivní a nepravděpodobné. Usher III od Františka Knápka je pěkné pokračování Poea a Bradburyho, ale jaksi bez konce. Vražda studenta Vlhy od Ladislava Mušky je moc pěkně napsaná povídka o geniálním dítěti, ale znovu - s neadekvátním koncem. Nevydařený konec je asi pro tento speciál pravidlem. Nejdelší text čísla - Guesberg od Petra Borovce /ročník 1967/ je s talentem napsaný horror, na jehož konci ční nepřirozeně scifistické zakončení ala E.T. nebo Starman. Já osobně bych dal první místo Borovcově příběhu nebo pozoruhodné, lehce morbidní povídce Ondřeje Neffa Mysterium tmy, za kterýžto příběh by se Poe nemusel stydět.

Fanzin Labyrint, jinak nevýrazný, má pár pěkných short-stories v čísle červenec '88. Především krásně absurdního Nůžkaře od Fáva a Sodovku od Hlavičky, nejlepší protiválečnou povídku, jakou jsem v poslední době četl. V jiném čísle najdeme

celkem vydařený horror Ladislava Sommera Pozdě.

Zklamáním byl pro mě Bonsai '87. Vzpomínám na doby, kdy Bonsai působil jako předvoj a obsahoval dobré a nekonvenční povídky. Toto číslo je však z velké části sbírkou starých klišé, podprůměrných prací. Je to případ povídek Milana Šebotíka, M. Hejdíka, Jiřího Přecházky, Benaty Kapšanové, Václava Vika, Jana Mrlíka, Štátskriplé, Jiřího Maška, Zdenka Fáva, to všechno tedy už tehdy bylo. Májvíc se mi z čísla líbila lemovská humoreska Jiřího Hanáčka Obchodní styk a dva příběhy Vladí Veverky Zlom a Volání z jeho cyklu o mutantech.

Objevilo se několik zajímavých prací z oblasti fantasy a fantastiky. SF a fantasy motivy míchají dvě výborné práce - Čaroděj z Tessaalu od Jirana a Tři z Akroné od Vilmy Kadlečkové, vítězná povídka v soutěži o nejlepší fantasy. Čaroděj z Tessaalu je psán vypsanejší rukou, Tři z Akroné jsou naopak romantičtější a poetičtější. Jiran vyšel v Ikarii, Kadlečková v Poutníku. Ambiciózním dílem, popisujícím hned celý jiný svět, je Legenda věčných V. Veverky. České SF chybí taková grandiózní schémata. Snad mi na tom vadila jen jazyková stránka - řeč vázaná se špatně pojí s dobrodružným příběhem. Krásně "ulítlý" absurdní příběh má Jana Matoušková ve fanzinu R.U.R. - Zabíjačka. Jiří Mašek má v Bonsai pěknou povídku o bonsaiové magii s názvem Bonsai.

Bene Gesserit a Leonardo jsou fanziny, které si udržují vysokou kvalitu publikovaných povídek. Bene Gesserit v každém čísle uvede profil jednoho autora. Ve 4. čísle jsou práce Zdenka Fáva, zajímavé osobnosti naší tvorby SF. Fáv programově vymýšlí kačkovské světy, na kterých ukazuje absurditu světa našeho. Zaujala mne povídka Váně, vyprávějící o relativitě životních hodnot. Páté číslo je věnováno "ptačímu" cyklu Josefa Pecinovského. Jsou to dobré, humorné povídky, ale víc za sebou mi jich už vadí. Dlouho jsem přemýšlel, co mi na nich nesedí a myslím, že to je jejich přesycenost humorem. Takový Kmínek povídku napíše suchým stylem a humor mu sám vyplyne ze vzniklé situace. Naopak Pecinovský i p í š e humorným stylem, ale nefunguje to tak, jak třeba u Lema. Pecinovský má v každém odstavci pět mínusnekdot a časem to nudí. Šesté číslo je věnováno sedmáctiletému Longinu A. Wdowiakovi, velkému talentu z jiného světa. Jeho prózy v sobě mají magickou moc a já doufám, že časem nevyhasne, protože dospělost je spojena s tisícerými smrtmi v nás. Jeho Non plus ultra mě okouzlo.

Leonardo přinesl v loňském roce tři zajímavé prózy. Nejprve Emancipovaný drtič od Šoupala, lemovská podivnost s notnou dávkou avantgardy a filozofie. Myslím, že předtím vyšla v nějakém punkovém plátku. Těšíme se na vás od dvojice Veverka+Heteša /neplést si s Vladimírem Veverkou/ je profesionální napínák, napsaný lidmi, kteří vědí, že chtějí psát profesionální napínáky. Jde o prolínání světa počítačových her se světem naším a má to štávu, protože autoři cítí k počítačům něco takového, co cítí autoři amerického kyberpunku. Konečně Umění fugy od Jiřího Olšanského /původní, horší název zněl Můj příspěvek k výzkumu barokní hudby/ je povídka, která mě učarovala. Vypráví o ponorech do minulosti a o rozplývání hranic mezi realitami, je čarovná a snová, jen by si zasloužila o něco větší srozumitelnost. Olšanský jde ve šlépějích Jana Weisse.

Na konec jsem si nechal sborník Lovci černých mloků, sestavený Zdeňkem Rampasem. Obsahuje dvě povídky Z. Fáva, dvě povídky E. Hauserové a tři povídky I. Kmínka. Fávovy příspěvky jsou pěkné,

ale nepatří k jeho nejlepším. Dvě z Kmínkových povídek jsou z cyklu ÚKV /Ústřední kancelář vesmíru/. Jsou svěží, především díky roztomilým paralelám k naší žhavé současnosti. Jsou to krásné analýzy dneška, především Ylidská krize. Mnohem víc se mi ale líbila třetí Kmínkova povídka Solus, skutečná hard-SF v duchu Solarisu. Při ~~rozprávění~~ zkoumání mimozemského organismu je krásně vylíčeno napětí lidského poznávání neznáma - snad totéž cítí Kmínek-vědec ve své profesi. Krásná a odporná /asi jako Dítě mé krve/ je Hostina mutagenů od Evy Hauserové. Eva většinou příliš nebuduje příběh, jen kupí obrazy s obdivuhodnou naléhavostí. Tady máme dokonce i jakýsi příběh, ale především geniálně vykreslený "zbiopunkovaný" svět, nádherná antiutopie plná slizu, mutantů, kryš s dětskýma hlavama, dokonale odporné, působivé, naléhavé.

OBJEVY ROKU /autoři, které považuji za nadějně a jejichž kvality jsem si všiml ve fanzinech teprve v roce 1988/:

Petr Borovec, Vilma Kadlečková, Jiří Olšanský, Karel Veverka + Petr Heteša, Longin A. Wdowiak.

NEJLEPŠÍ POVÍDKY ROKU 1988 VYDANÉ VE FANZINECH :

/tentokrát řazeno nikoli v abecedně/

1. Eva Hauserová - Hostina mutagenů
Karel Veverka + Petr Heteša - Těšíme se na vás
2. J.Olšanský - Umění fugy
3. L.A.Wdowiak - Non plus ultra
4. I.Kmínek - Solus
5. V.Kadlečková - Tři z Akroné
6. Z.Páv - Vůně
7. V.Kadlečková - Rosa Mathiella
8. J.Hlavička - Sočovka
9. J.Jiran - Čaroděj z Tesalu
10. O.Neff - Mysterium tmy
11. J.Hanáček - Obchodní styk
12. Z.Páv - Můžkař
13. J.Šoupal - Emancipovaný drtič
14. V.Veverka - Legenda věčných
15. J.Pecinovský - Něco

SEZNAM ČESKÝCH SF POVÍDEK R. 1988 VYDANÝCH VE FANZINECH

Za názvem povídky následuje název a číslo fanzinu, kde povídka vyšla, dále případně zkratka PD 3, 4 ..., značící v jakém čísle. Poslední dávky jsme se o povídce zmiňovali a konečně moje vlastní bodové hodnocení, stejné jako u předcházejícího seznamu. Značka "F" za názvem povídky znamená, že nejde o SF, ale o fantasy nebo fantastiku. Bez bodového hodnocení jsou povídky, které jsem nečetl, nebo které si nepamatuji, nebo které nemohu hodnotit /moje vlastní/.

Adamec, Miroslav - Záhada Mrtvého luhu - Vil 5/87 - PD 3 - +++

Adámek, Otokar - Návrat Hrdiny - Laser 3/88 - +++

Adamovič, Ivan - At My Home I Had A Flower Which Always Spoke First -
Poutník speciál 88

- Jak to tehdy bylo - AF 9

- Všechny síly noci - "F" - IQ 2001 2

Langová, Jana - Sčítání netopýrů - Labyrint červenec 88 - +
 Litoš, Petr - Nic - Krypton 2/88
 - Sázka na nápad - Krypton 3/88 - +
 M.H. - Dovolená v nedohlednu - Poutník 20
 Mačera, Ivo - Zalévejte! Nebo...! - "F" - Trifid 1/88 - ++
 Marečková, Naďa - Čich - Bonsai 87 - +
 Mašek, Jiří - Bonsai - "F" - Bonsai 87 - +++
 - Záznam - Bonsai 87 - +
 Mátl, Vladimír - Z deníku Kilgore Troute - Villoidus 4/87 - ++1/2
 Matoušková-Jelínková, Jana - Zabíjačka - "F" - RUR 4 - +++
 Melichar, Ota - Povídka č.6 z knihy ppppp /pět pé/ - "F" -
 Trifid 2/88 - ++
 - Povídka č.7 z knihy Kref a mlýko - Trifid 2/88 -
 ++
 - Roderick Baxter měl smolný den - Trifid 2/88 -
 +++
 - Roderick Baxter už toho měl dost - "F" -
 Trifid 2/88 - ++
 Mls, Ivan - Předpoklady o kaši - Labyrint červenec 88 - +
 Mostecký, Jaroslav - Čaroděj Slaného kamene - "F" - Poutník 24 - ++
 - Něco jako kopřivka - Makropulos 20
 - Vhoďte korunu... - AF 10 - +++
 - Z národů ať jsme různých - Makropulos 20
 Mrlík, Jan - Kádrovák - Bonsai 87 - +
 - Stálí hosté - Bonsai 87 - ++
 - Štátskripl - Bonsai 87 - +1/2
 Mrva, Vlastimil - Vyprávění o přirozenosti - Gea 3 - PD 2 - +
 - Zemřít není všechno - Gea 4 - PD 3 - ++
 Muška, Ladislav - Vražda studenta Vlhy - Trifid 2/88 - ++1/2
 Myslíkovjan, David - Příšerka - "F" - Trifid 1/88 - +
 Neff, Ondřej - Mysterium tmy - "F" - Trifid 2/88 - +++
 Novotný, František - Záhada linky Paradise - Trifid 2/88 - ++1/2
 Olšenský, Jiří - Umění fugy - Leonardo prosinec 88 - +++
 Pagi + Mátl, Vladimír - Oáza - Villoidus 5/87 - PD 3 - +
 Páv, Zdeněk - Neočlověk - Andromeda 88 - +++
 - Nůžkař - Labyrint červenec 88 - +++
 - Programce - Laser 4/88 - ++1/2
 - Testování - LČM - ++1/2
 - Včera jste zemřel, oznámil úředník - LČM - ++1/2
 - Vůně - Bene gesserit 4 - PD 2 - +++
 - Život je, i když si zuješ boty - BG 4 - PD 2 - ++
 Pecinovský, Josef - Ach, ty služby! - BG 5 - ++
 - Jak chutná marťanský česnek - BG 5
 - Jak dokázat Darwina - BG 5 - ++1/2
 - Král slunce - AF 9 - ++
 - Něco - Laser 2/88 - +++
 - Otázka paralelních světů vyřešena - BG 5
 - Pěna do koupele - BG 5
 - Protože - Laser 3/88 - +1/2
 - Rostliny potřebují vláhu - Vil 6/87 - ++1/2
 Pěchulová, Hana - Kořist - Labyrint červenec 88 - ++1/2
 pH - KVPT 1500 - Poutník 20 - PD 1 - ++
 Pištora, Jaroslav - Experiment - Pulsar červenec 88 - +
 Pok, Petr + Ryšánek, Tomáš - Kam s ním - "-" - +
 Popov, Tomáš - Krabička - Argus 12 - +
 - Lepidlo - Argus 12 - +
 Procházka, Jaroslav - Proč nestříleli? - Pulsar 1
 Procházka, Jiří - Zpráva o původu českých vltavínů - Bonsai 87 - +

Reigl, Antonín - Jenkins a pes - Bonsai 87 - +1/2
 - Projekt Soliton - Gea 1/88 - PD 2 - +
 Ryšánek, Tomáš - Na poli vědy - Labyrint červenec 88 - ++
 Ryšánková, K. - Robotům krev neteče - Pulsar 1 - PD 3 - ++
 Sedláček, Miroslav - Záznam ze zasedání komise pro uvítání Ufonů -
 Labyrint prosinec 88
 Sobotík, Milan - Nejobyčejnější pen Novák - Bonsai 87 - +
 Sommer, Ladislav - Pozdě - "F" - Labyrint březen 88 - +++
 Stibral, Karel - Roboti - Krypton 2 - PD 2
 - Roboti /jiná varianta/ - Krypton 2 - PD 2
 Szalai, Ladislav - Sci-fi uspávačka - RUR 5 - +1/2
 Šindlerová, Daniela - Proti tomuto rozsudku není možnost opravného
 prostředku - Leonardo 1/88 - PD 3 - +
 Šíp, Marek - Poprvé na palubě kosmoletu - Bonsai 87 - +
 Škába, Filip - Civilizace věčného štěstí - Krypton 2 - PD 2 - ++
 - Síla myšlenky - Krypton 2 - PD 2 - +1/2
 - Vězeň - Krypton 3, Makropulos 21 - +
 Šoupal, Jaroslav - Emancipovaný drtič - Leonardo 6/87 - +++
 Štěpaník, J. - Syn noci - Slan 1/88 - ++
 Štolpa, Ivo - Maličkost - Bonsai 87 - +
 - Město duchů - "F" - Bonsai 87 - ++
 Švachouček, Stanislav - The Choice - Poutník speciál 88
 - Trik - Villoidus 3/87
 - Tutovka - Villoidus 4/87 - PD 3 - +++
 Veverka, Karel + Heteša, Petr - Těšíme se na vás - Leonardo speciál
 88 - +++
 Veverka, Vladimír - Legenda věčných /zkráceno/ - "F" - Ikarie XB 3 -
 +++
 - Volání - Bonsai 87 -
 - Zlom - Bonsai 87
 Vitouš, Michal - Zasněné město - Villoidus 4/87 - +++
 Vlk, Václav - A Faithful Servant - Poutník speciál 88 - +1/2
 - A Little Ball - Poutník speciál 88 - ++
 - Cosmic sexmission - Poutník speciál 88 - +1/2
 - Kolotoč - Bonsai 87 - +
 - Věrný sluha - AF 9 - +1/2
 - Zazdít! - Poutník 29
 Voráček, Karel - A co dál? - Argus 11 - +
 - Intelligence - Argus 12 - +
 Wdowiak, Longin A. - Byli jsme a budem - Bene gesserit 6
 - Non plus ultra - BG 6 - +++
 - Tajemná chodba - BG 6 - ++
 Žižňavský, Luboš - Příručka pilotáže - RUR 5 - ++

III. P o v í d k y v y d a n é č a s o p i s e c k y

Prošel jsem celé ročníky časopisů a množství sobotních příloh novin a našel jsem 109 povídek českých autorů, zařaditelných do SF nebo fantastiky. Práce s novinami byla podstatně složitější, protože /nechápu proč/ knihovny starší noviny nearchivují a snad jediná instituce, kde je možné nalézt starší /tzn. rok staré/ čísla novin je archiv Národního muzea kdesi v Bubenči. Hm. SF povídky se procnou všude - vycházejí v časopisu Stadión nebo Kozmos, vycházejí v Zemědělských novinách i v Hospodářských. Je pravděpodobné, že v novinách mi několik povídek uniklo, záplava našeho denního tisku je mohutná. Děkuji Martinu Vondráčkovi, který mi při

pátrání pomáhal.

Statisticky vzato, nejvíc českých SF povídek vyšlo v časopisu Věda a život /12/, protože tam probíhala soutěž o nejlepší SF a v každém čísle tedy byla povídka. Povídky nevybírali redaktori časopisu, ale porota SF odborníků, a proto i průměrná úroveň prací byla v tomto časopisu největší. Na dalších místech v počtu publikovaných povídek je Zápisník /speciální rubrika vedená V. Talašem/, Ahoj, Věda a technika mládeži, Dikobraz /krátký seriál SF povídek/ a noviny Svobodné slovo /nepravidelná rubrika Sci-fi klub/, všechny zhruba po deseti povídkách za rok. Úroveň povídek vesměs odpovídá úrovni časopisů, ve kterých vyšly.

"Neocenitelnou službu" prokázal SF týdeník Dikobraz, který chtěl poskytnout pohled na naši humoristickou SF a otisknul 10 povídek autorů nejzvučnějších jmen. Nevím, bylo-li to výběrem či spiknutím našich autorů, ale ty povídky byly jedna větší blábol než druhá. Dvě ani nebyly SF /Moravcová, Nesvadba/. Jediným světlem tam byla povídka J. Velinského Vzpoura o vzpouře veškerého šatstva, roztomilá hříčka s postavou neohroženého příslušníka VB.

Naopak, pěkné práce se objevily ve zmíněné Vědě a život. Vyšla tu Pecinovského povídka Živé asteroidy o jakýchsi anti-gravitačních mimozemských stvořeních, psaná v klasickém stylu americké SF - klidně by mohla vyjít v Astounding. Deštivá ulice Jany Novotné je působivý smutný příběh o perspektivách naší mládeže ve světě zítřka. Vyšla tu Hlavičkova Sodovka, o které byla řeč v předchozí kapitole. Vyšla tu humoreska Evy Hauserové Siamský bratr o cestování v čase. Vyšla tu také vynikající povídka Enky benky od Račomíra Klabala, popisující stát, ve kterém je smůla všech obyvatel každý den převedena na jediného občana. Dobrý nápad, dobře napsané, hezká pointa - co chtít víc.

V roce 1988 vyšly dva SF speciály. Literární měsíčník 6 a Kmen 31. V Literárním měsíčníku vyšla například po dlouhé době povídka od Nesvadby - Setkání. Je to ale spíše fragment, myslím, že jde o část rozhlasové hry, kterou měl Nesvadba v seriálu Jak se máte, Vondrovi. Rosenbaum a Novotný tu mají průměrné povídky a Jaroslav Veis tu otiskl novou příhodu Forcefama Whita. Pěkná povídka, která vzápětí vyšla v Kantorově antologii. Veis se bohužel dost opakuje. V časopisu Czechoslovak Life mu v různých jazykových mutacích vyšla povídka Nezlomnej lidskej duch ze sb. Fandořina skříňka, z téže sbírky je povídka Setkání otištěná v Pionýru a jak jsem zjistil v Olšově computerové databázi, povídka Krásně je na horách, kterou je zastoupen v Dikobrazu, již vyšla ve Stadiónu v r. 1979. V Kmeni 31 mne zaujala povídka J. Petra Skála pro Bragga o boulderingu v budoucnosti, profesionálně napsaná.

Pro mne novým jménem, ze kterého by mohlo něco být, je Miloš Krmášek, kterému vyšly v loňském roce 4 povídky. V Sedmičce pionýrů to byla v roli božstev s pěknou pointou, nápaditá byla také jeho povídka Balada o zdárném dítěti nezdárného syna z VTM. Zajímavým jménem v seznamu bude jistě pro mnohé Jiří Grygar. Vtip jeho povídky Pan Tompkins na návštěvě v Rocky Yardu však pochopí především lidé obeznámení se světem částicové fyziky.

Z novin vyšlo hodně SF ve svobodném slovu, ale většinou ne víc jak průměrné kvality. Něco málo vyšlo v Lidové demokracii, čtyři povídky v Práci. Mladá fronta tiskne kvalitnější povídky, ale spíše z oblasti fantastiky a absurdna. Kde pšenka SF vůbec nekvete je sobotní příloha Rudého práva.

NEJLEPŠÍ POVÍDKY ROKU 1988 VYDANÉ ČASOPISECKY :

1. R.Klabal - Enyky benyky
2. J.Oščádal - Čas plžů
3. J.Petr - Skála pro Bragga
4. J.Pecinovský - Živé asteroidy
5. J.Hlavička - Sočovka
6. J.Veis - Krátké štěstí F.W.
7. E.Hauserová - Siamský bratr
8. O.Neff - Bludiště
9. J.Novotná - Deštivá ulice
10. R.Bébr - Tyrán

SEZNAM ČESKÝCH SF POVÍDEK ROKU 1988 VYDANÝCH ČASOPISECKY

- Bartíková, Heda - Sklípkan - "F" - Květy 32 - ++
 - Ta nejvytrvalejší - Květy 32 - ++1/2
- Bébr, Richard - Tyrán - V+Ž 8 - +++
- Bělehrádek, Jindřich - Drama v autě - "F" - Ahoj 43 - ++
- Bidermannová, Carola - Ping-pong - Hosp. nov. 25.3. - PD 1 - +
- Čechtický, Tomáš - Vzduchem chlazený bůh - Stadión 52 - ++
- Čechura, Rudolf - Robot na zcestí 1 - Pion. stezka 4 - +1/2
- Durych, V. - Ohavné buňky - Lidová demokracie 24.6. - ++
- Fleyberk, Jiří - Nesmysl - Kmen 3 - PD 2 - +
- Fozikoš, Andrej - Kosmická loď s umělým mozkiem - Ahoj 37
 - Skvělé úspěchy - Ahoj 32 - ++
- Gilar, Martin - Porucha - Zápiskník 11 - PD 2 - +
- Grygar, Jiří - Pan Tompkins na návštěvě v Rocky Yardku - VTM 24 - ++
- Hauserová, Eva - Baktocid - VTM 17 - ++
 - Ekoteroristi - VTM 8 - PD 3 - +++
 - Setkání s pertou výtržníků - Kmen 31 - ++
 - Siamský bratr - V+Ž 7 - +++
 - Tempofon - ABC 20 - PD 3 - ++
- Havel, Josef - Počátek vodníků v Čechách - 7 pionýrů 48-49 - ++
- Hejduk, Milan - Skleník - VTM 6 - PD 3 - +
- Heteša, Petr - Přírodní krásy Tarcusu - V+Ž 2 - +
- Hlavička, Jan - Optimista - Dikobraz 48 - ++
 - Sočovka - V+Ž 11 - +++
- Horešovský, Roman - Projekt "R" - 7 pionýrů 5 - +
 - Přestřelka v Laredu - 7 pionýrů 43
- Houdek, František - Terapie - V+Ž 5 - +1/2
 - Vánoční procházka - VTM 23 - ++1/2
- Hrnčíř, Svatopluk - Červený krtek - Ohníček 21-22 - PD 3 - +
- Juračka, František - Jezírko - Pionýr 2 - +
- Kácha, Pavel - Boj o Planetu bohů - Svobodné slovo 10.12.
- Klabal, Radomír - Enyky benyky - V+Ž 3 - PD 1 - +++
- Kmínek, Ivan - Proč už lidé nemají chlupaté pihy - V+Ž 1-PD 0 - ++
 - První pomoc - VTM 15 - PD 3 - +++
 - Slepá hodina - VTM 18 - ++1/2
- Kostiha, Vladimír - Galaktický bluf - AZ magazín 11
 - Tak kterým Marťanem začneme? - Ohníček 16-PD3-+
 - Trhák Vency Hobla - Pionýr 1 - +
- Kozel, Roman - Zázrak - Dikobraz 42 - PD 3 - +
- Krmášek, Miloš - Balada o zdárném dítěti nezdrábného otce - VTM16-++1/2
 - Nikdy vám nebude šedesát - Svob.slovo 20.2.

Krmášek, Miloš - Telepřekvapení v dietelně - VTM 20 - ++
 - V roli božstev - 7 pionýrů 1 - +++
 Kutík, Josef - Pohled na opačnou stranu - Svob. slovo 28.5.
 Lekovská, Alena - Honička - ABC 15 - PD 2 - +
 Macháček, Lubomír - Bouřka, krupobití, déšť - Dikobraz 46 -PD3- +
 - Jakou barvu má tráva - Květy 22 - PD3 - ++1/2
 Martin, Eduard - Anea - Svobodné slovo 30.4.
 - Blondýnka k snídani - Práce 10.9. - +1/2
 - Cirkus - Mladá fronta 26.11. - ++
 - Její prsten - Ahoj 22 - +
 - Silvestr v roce 3000 - Květy 1 - PD 2 - ++
 - Starosti z roku 3335 - Ahoj 42
 - Tihamérova hvězda - Práce 10.12.
 - Vánoční dobrodružství - Práce 24.12.
 - Vítězná kočka - Ahoj 49 - +
 Medek, Vladimír - Nejlepší řeckvičky v pátém sektoru - V+Ž12 - ++
 Miller, Martin - Don Loneyan - Ahoj 35
 Moravcová, Jana - Jak jsem pokazila cestu k nápravě lidstva -
 Práce 30.1. - PD 0 - +
 - Jak projevit smysl pro humor - Lit. měs.6 - ++
 Moravec, Miroslav - Byznys po našem - VTM 14 - +
 - Jsou nám podobní - Ohníček 11 - PD 3 - +
 Naxera, Karel + Benda, Václav - Nikdy jsem se nehádal - Svob. slovo
 19.11.
 - První setkání - Zapisník 4 - PD 1 - +
 - Příteli bych nezahlal - AZ magazín 1 - PD 0 - +
 - Zelené sklepení - Lidová demokracie 24.6. - +
 Neff, Ondřej - Bludiště - 7 pionýrů 24 - PD 1 - +++
 - Stříbrný brouk - Ohníček 10 - PD 3 - ++
 - Velikán české temporalistiky - Dikobraz 43 -PD3 - +
 Nesvadba, Josef - Setkání - Literární měsíčník 6 - ++
 Novotná, Jana - Deštná ulice - V+Ž 6 - +++
 Novotný, František - Oni si musí vymyslet vždy něco zvláštního -
 Literární měsíčník 6 - +++
 Oščádal, Jan - Čas plžů - Mladá fronta 8.10. - +++
 Pecinovský, Josef - O užitečnosti časové smyčky - Zapisník 5- +++
 - Protože - Zapisník 23 - +1/2
 - Toč se a vrč můj kolovrátku - Zapisník 5- +++
 - Třetí ostrov doktora Morreaux - Zapisník 17- ++
 - Živé esteroidy - V+Ž 4 - +++
 Petr, Jaroslav - Skála pro Bragga - Kmen 31 - +++
 Pludek, Alexej - Záhadný daktylogram - "F" - VTM 1 - PD 0 - ++
 Poláček, Jan - Podruhé to bude lepší - V+Ž 10 - +
 - Výjimečný test - V+Ž 9 - +1/2
 Potužník, Petr - Za co může Woodcock? - Ahoj 2 - PD 0 - ++
 Příhoda, Luděk - Uchvatitel, aneb konec kapitána O'Maye - Svobodné
 slovo 1.10.
 Rak, Pavel - Vynález prof. Zweisteina - Magazín dikobrazu 4
 Rosenbaum, Zdeněk - Lastura - "F" - Zemědělské noviny 6.2. - ++
 - Návštěvníci - Dikobraz 41 - PD 3 - +
 - Skutečnost číslo šest - Lit. měsíčník 6 - ++
 Salava, Zdeněk - Experiment ŽT - ABC 3 - PD 3 - +
 Schiebl, Marian - Bez milosti - Svobodné slovo 8.1. - PD 0 - +
 - Řekni mi zrcadlo... - Svobodné slovo 15.10.
 Solanský, Boris - Zločinný život laičiče pižan - "F"- MF 14.5.- ++

Stankov, Vladimír G. - Paní Forsterová a doping - Ahoj 36
 Szalai, Ladislav - Ve spárech kata - Dikobraz 42 - PD 3 - +
 Škába, Filip - Chvilí klidu - Zápisník 6
 Šmídl, Luboš - Hra - Zápisník mladých 7 - PD 3 - +
 Šoupal, Jaroslav - Poselství z Lokratis - Zápisník 1 - PD 0 - +
 Typlt, Jaromír - Generátor lásky - Zápisník 6
 - Hudba a mimozemšťané - Zápisník 6
 - Problém řeči - Zápisník 6
 Veis, Jaroslav - Krásně je na horách - Dikobraz 47 - +1/2
 - Krátké štěstí F.W. - Literární měsíčník 6 - +++
 - Setkání - Pionýr 8 - ++
 - That Invincible Human Spirit, or The Golden Ships -
 Czechoslovak life 6 - +++
 Velinský, Jaroslav - Vzpouza - Dikobraz 45 - PD 3 - +++
 Vlk, Václav - Míček - Svobodné slovo 18.6. - ++
 Volný, Zdeněk - Statečný národ - Dikobraz 44 - PD 3 - +
 Vondra, Viktor - Poprask v Úvalech - Svobodné slovo 19.3.
 Zeman, Drahošlav - Věčný smutek - "F" - Mladá fronta 23.7. - ++

* * * * *

Z Á V Ě R E M

V roce 1988 jsem zaznamenal 355 českých povídek žánru SF a fantastiky, z toho kolem tří set jsem přečetl. Je to pozoruhodné číslo uvážíme-li, že v kolébce SF, ve Spojených státech vyjde ročně 900 povídek - pouze třikrát tolik. V časopisech vycházejí povídky spíše průměrné, ve fanzinech je vrchol mnohem výš, ale také tu vyšlo víc škváru. Nejfrekventovanějším autorem ve fanzinech je Josef Pecinovský /9 povídek/, v časopisech a novinách Eduard Martin /8/. Martin byl celkově nejpłodnějším povídkářem, neboť vydal ještě dvě povídky knižně a jednu vlastní sbírku /celkem 20/.

Kromě povídek vycházelo v loňském roce v časopisech ještě šest románů zařaditelných do SF: O.Neff - Pán Modrého meče /Sečmička pionýrů 26-52/, H.Franková - Jak řídit ing. Křečka /Pionýr 4 - /, V.Steklač - Návrat Žlutého Roberta /Sečmička pionýrů 1 - /, O. Hofman - Chobotnice z druhého patra /Pionýr 1987 - 8/88 /, S. Hrnčíř - Případ skončil v pátek /Květy 1-15/, A.Kostka - Klinika smrti /Květy 37 - /.

Případné doplňky najdete v příští Poslední dávce.

- ia -